

گزارش کارگاه‌های ظرفیت‌سازی ویژه نوجوانان محله اراج

تابستان و پاییز ۱۳۹۲

تهیه‌کنندگان:

شقایق بهرامی

مهدی سلیمانی روزبهانی

فرزانه قاسمی

مجری طرح:

موسسه اندیشه انسان‌شهر

www.ensanshahr.org

مقدمه

لزوم مشارکت شهروندان در اداره شهر و محله خود بر کسی پوشیده نیست و اکثر مدیران و مسوولان شهری بر آن تاکید ویژه‌ای دارند. شریک کردن شهروندان در اداره شهر از جمله شعارهایی است که در اکثر برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی به آن توصیه شده است اما معمولاً در حد شعار باقی می‌ماند؛ به عرصه عمل در نمی‌آید و یا وقت و انرژی لازم برای اجرایی شدن آن صرف نمی‌شود.

یکی از دلایل مهم به عرصه عمل در نیامدن مشارکت شهروندان، تمرکز برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در جایی غیر از محلی است که شهروندان زندگی و رفت و آمد می‌کنند و امور روزمره‌شان را در آن می‌گذرانند. همچنین به شهروندان فرصت لازم و کافی داده نمی‌شود که در اموری که به خودشان مربوط است و بیش از هرکسی نسبت به آن آگاهی دارند ورود پیدا کرده و اظهار نظر کنند. از سویی دیگر کارآمد نبودن ساز و کارهای تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی باعث شده است که شهروندان نتوانند نقش مناسب خود را در مسائل مربوط به محله و زندگی‌شان پیدا کنند. آشنا نبودن مسوولان با پیچیدگی و مناسبات درون محلات و توجه نکردن به همه گروه‌ها و ذینفعانی که تحت تاثیر تصمیمات قرار می‌گیرند باعث شده است که صدای بخش زیادی از این گروه‌ها شنیده نشود.

کودکان و نوجوانان یکی از همین گروه‌ها هستند که معمولاً نقشی در تصمیم‌گیری‌ها ندارند و در بازی بزرگان نمی‌توانند جایگاه و نقش واقعی خود را پیدا کنند. به همین خاطر برخی از برنامه‌ریزان و علاقه‌مندان به این مباحث این سوالات را از خود می‌پرسند که چه چیزهایی یک محله و شهر را به محل خوبی برای نوجوانان تبدیل می‌کند؟ نقش نوجوانان در شکل‌دهی به محله مطلوبشان در کجای برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها دیده می‌شود؟ چه راه‌ها و مکانیزم‌هایی وجود دارد که نوجوانان و جوانان بتوانند در امور مربوط به محل زندگی‌شان نقش بازی کنند و در آن مشارکت کنند؟

توجه به همین دغدغه‌ها و سوالات بود که شورایاری محله اراج تصمیم گرفت برنامه‌ای با رویکردی مشارکتی برای افزایش ظرفیت در بین گروهی از ساکنین، در محله اجرایی کند. به همین خاطر از موسسه اندیشه انسان‌شهر درخواست کرد که طرحی به این منظور ارائه دهد. این موسسه طرح خود را با عنوان "ظرفیت سازی در بین نوجوانان محله اراج" ارائه داد و با موافقت شورایاری و مدیریت محله این طرح را برای دو گروه از دختران و پسران نوجوان ساکن محله در تابستان و پاییز ۱۳۹۲ اجرایی کرد.

موسسه اندیشه انسان‌شهر در این طرح تلاش داشت با حضور خود در محله آغاز کننده فرآیندی کوتاه‌مدت از یک مسیر بلندمدت باشد تا در طول این فرآیند، گروهی از نوجوانان علاقه‌مند محله، محل زندگی‌شان را بهتر ببینند، در کنار همدیگر آموزه‌هایی را تجربه و یاد بگیرند تا در صورت تمایل بتوانند از آموخته‌های این فرآیند برای ایجاد تغییر و بهسازی در محله خود استفاده کنند.

برنامه ریزی

و

آماده سازی

برای اجرای این طرح برنامه‌ریزی‌ها و آماده‌سازی‌هایی صورت گرفت که از اواسط اردیبهشت آغاز شد و تا شروع کارگاه‌ها ادامه داشت. در این مرحله جلسات و گفت‌وگوهایی با شورایاری محله، مدیریت و کارکنان سرای محله و مدرسه راهنمایی کار و اندیشه انجام شد. بروشور و پوستر معرفی طرح آماده گردید. برنامه کوتاه‌مدت و بلندمدت طرح نوشته شد. مکان‌های تجمع نوجوانان شناسایی شد و اطلاع‌رسانی درباره این طرح به صورت چهره به چهره و توزیع بروشور و پوستر صورت گرفت.

از آنجایی که برگزاری این کارگاه‌ها یک کار فرآیندمدار بود، برنامه‌ریزی و بازنگری در طول اجرای طرح انجام می‌شد. به عبارتی در این فرآیند، برنامه هر کارگاه، بعد از اجرای کارگاه قبلی و متناسب با اتفاقات و رویدادهای آن کارگاه برنامه‌ریزی و اجرا می‌شد.

گفت و گو با دبیر شورایاری

در ابتدای کار در جلسه‌ای با آقای کاشانی، دبیر شورایاری اراج، درباره چارچوب‌های کلی طرح و نحوه اجرایی شدن کار، گفت و گو شد و مورد توافق قرار گرفت.

جلسه با مدیر و کارکنان سرای محله

در جلسه‌ای با مدیریت و کارکنان سرای محله درباره تغییری که این طرح قرار است در محله ایجاد کند گفت‌وگو صورت گرفت. همچنین درباره موانعی که پیش روی این طرح قرار دارد و نحوه برطرف کردن آنها صحبت شد. انتظارات و پتانسیل‌های موجود در سرای محله از جمله مخاطبان و فضاها و زمان‌های مناسب برای اجرای طرح مورد بررسی قرار گرفت.

بینیم، یاد بگیریم، تغییر دهیم

طرح بهسازی محله اراج با مشارکت نوجوانان

برای ثبت‌نام و یا کسب اطلاعات
بیشتر با سرای محله اراج تماس
بگیرید.
تلفن: ۲۲۸۰۶۶۶۹-۲۶۱۳۱۳۲۳

تماس با مدرسه

در راستای شناسایی نوجوانان محله و معرفی طرح به آنها سعی کردیم که مکان‌های تجمع و حضور آنها را شناسایی کنیم و با استفاده از روش‌های متنوع کار و هدف از اجرای طرح را برای آنها توضیح دهیم. به همین علت مدارس راهنمایی مکان‌های مناسبی برای معرفی طرح بودند که تیم اجرایی طرح سعی کرد با آنها تماس و ارتباط برقرار کند. مدرسه کار و اندیشه از جمله مدارس بود که با مدیریت آن گفت‌وگو کردیم. مدرسه لیست دانش‌آموزان ساکن در محله اراج را که حدود ۲۷ نفر بودند در اختیار ما گذاشت تا در صورت لزوم با آنها تماس بگیریم. مدیریت مدرسه موافقت کرد تا برنامه‌ای برای معرفی طرح در مدرسه انجام دهیم.

متأسفانه مدارس دخترانه واقع در محله به ما اجازه ملاقات ندادند و همکاری‌های لازم را صورت ندادند تا بتوانیم با دختران نوجوان ساکن در محله ارتباط برقرار کرده و طرح را معرفی کنیم.

طرح بهسازی محله اراج با مشارکت نوجوانان

مکان:	زمان:	هزینه:
برنامه‌های آموزشی و عملی این دوره در سرای محله و فضاهای عمومی محله اراج اجرا خواهد شد	برگزاری این دوره در تابستان ۹۲ خواهد بود و انتظار می‌رود علاقمندان به طرح بین یک تا دو نیم روز در هفته در برنامه حضور داشته باشند.	حضور در این برنامه برای تمامی نوجوانان ساکن در محله رایگان است و شورایاری محله کلیه هزینه‌های انجام این طرح را تامین کرده است.

برای محله‌ای بهتر

بینیم، یاد بگیریم، تغییر دهیم

این طرح با همکاری موسسه اندیشه
استادشهر و شورایاری محله اراج برگزار می
شود. برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره
تلفن های ۲۶۱۳۱۳۲۳-۴ و ۲۲۸۰۶۶۶۹
تماس بگیرید.

شناسایی مکان‌های تجمع نوجوانان

به دنبال گفت‌وگوهایی که با مدیریت محله و تعدادی از اهالی داشتیم، و همچنین پیمایش‌های محلی که انجام دادیم مکان‌های تجمع نوجوانان در محله را شناسایی کردیم تا در صورت لزوم بتوانیم برای معرفی طرح و اجرای برنامه‌های معارفه از آن مکان‌ها استفاده کنیم. یکی از مهم‌ترین این مکان‌ها پارک مشارکت بود که به واسطه وجود فضای مخصوص پینگ پنگ و فوتبالتستی کانون تجمع نوجوانان در محله شده است.

طراحی و توزیع پوستر و بروشور

برای معرفی طرح پوستر و بروشوری طراحی کردیم تا بتوانیم به وسیله آنها در محله طرح را معرفی کنیم و مخاطبان را در جریان اجرای آن بگذاریم. این پوسترها و بروشورها در مکان‌های عمومی مثل مغازه‌ها، پارک‌ها و مجتمع‌های مسکونی و مکان‌های تردد نوجوانان توزیع شد. تیم اجرایی طرح نیز به واسطه این بروشورها گفت‌وگوهای چهره به چهره‌ای برای معرفی طرح به اهالی انجام دادند.

تدوین برنامه کوتاه مدت و بلند مدت طرح

تیم اجرایی طرح از هنگام ورود به محله، برنامه اقدام خود را تهیه کرد. این برنامه اقدام شامل مجموعه کارهایی بود که می‌بایست از شروع طرح به آنها توجه و برای آنها برنامه‌ریزی می‌شد.

تغییری که این طرح می‌خواست ایجاد کند، شناسایی بازیگران، بهره‌مندان و موانعی که ممکن است در راه اجرای طرح به وجود بیاید از جمله مباحثی بود که در برنامه‌ریزی به آنها توجه شد.

کارگاه‌های

معارفه طرح

یکی از کارهایی که برای معرفی طرح در سطح محله انجام دادیم اجرای برنامه در محل‌هایی بود که امکان حضور نوجوانان محل در آن بیشتر باشد. طبق اطلاعاتی که در پیمایش‌ها و گفت و گوهایمان کسب کرده بودیم، تصمیم گرفتیم در مدرسه کار و اندیشه به گروهی از دانش‌آموزان ساکن محله، برنامه را معرفی کنیم. همچنین در پارک مشارکت می‌توانستیم با نوجوانانی که در پارک رفت و آمد می‌کنند در قالب ویژه برنامه‌ای ارتباط برقرار کرده تا آنها را به صورت چهره به چهره با طرح آشنا کنیم.

با این کار نوجوانان می‌توانستند با جنس کاری که قرار است در محله انجام شود، ارتباط برقرار کنند و در صورت تمایل برای شرکت در برنامه ثبت‌نام کنند.

در اردیبهشت ۹۲ با هماهنگی و همکاری مدیریت مدرسه کار و اندیشه، لیست دانش‌آموزانی که در محله اراج ساکن بودند را دریافت کردیم. این دانش‌آموزان را به نمازخانه مدرسه دعوت کردیم تا علاوه بر توضیح طرح، یک کار مشترک گروهی را با آنها انجام دهیم تا با شیوه کاری که قرار است در این طرح انجام گیرد، آشنا شوند.

در این روز بچه‌ها به دو گروه تقسیم شدند و در قالب کار گروهی، نقشه محله و کلاژپلان مدرسه را ترسیم کردند و مشکلات موجود در مدرسه و محله‌شان را روی نقشه به صورت مختصر جانمایی کردند.

در پایان برنامه از دانش‌آموزان علاقه‌مند خواستیم که در صورت تمایل به شرکت در طرح ثبت نام کنند. گروهی از دانش‌آموزان برای شرکت در برنامه ابراز علاقه کردند و شماره تماس خود را در اختیار ما قرار دادند تا در هنگام شروع طرح با آنها تماس بگیریم.

همان طور که پیش تر گفته شد پارک مشارکت به عنوان یکی از اصلی ترین مکان های تجمع نوجوانان مخصوصا پسران محله به شمار می آید. به همین دلیل تصمیم گرفتیم در اواخر خردادماه برنامه ای مشارکتی را برای پارک مشارکت ترتیب دهیم تا نوجوانان حاضر در پارک بتوانند ضمن درگیر شدن در برنامه با شیوه برگزاری طرح آشنا شوند و در صورت تمایل برای شرکت در آن ثبت نام کنند.

برنامه های متنوعی برای این روز ترتیب داده شده بود که برخی از آنها در ادامه شرح داده شده است.

ترسیم نقشه محله

در ابتدا از نوجوانان حاضر در پارک خواستیم که نقشه محله خود را با وسایل و ابزارهای موجود بر روی کاغذی بزرگ ترسیم کنند. هدف از اجرای این کار مشاهده محدوده محله از دیدگاه نوجوانان بود و اینکه کدام خیابان ها و کوچه ها جزو مکان های اصلی و مورد توجه نوجوانان قرار دارد.

تفکیک عکس های محله از غیر محله

برای این بخش تعدادی عکس از محله و از جاهایی خارج از محله تهیه کردیم و از بچه ها خواستیم عکس های محله را از غیر محله تفکیک کنند و دلیلشان را هم برای این تفکیک بگویند. این کار شاخصه های هویت محلی بچه ها را به صورت غیر مستقیم بیان می کرد و میزان ارتباط و تماسشان با عناصر محلی را نشان می داد.

جانمایی عکس‌های محله بر روی نقشه

بعد از تفکیک عکس‌های محله از غیرمحله، بچه‌ها عکس‌های محله را روی نقشه جانمایی می‌کردند. با این کار شناخت بچه‌ها از مکان‌های عمومی پرتردد و کم تردد و میزان ارتباط و تاثیرپذیری آنها از این مکان‌ها محک می‌خورد.

پر کردن پرسشنامه

یکی دیگر از بخش‌های برنامه پر کردن پرسشنامه‌ای با سوالاتی در رابطه با مسائل مختلف و مرتبط با محله بود. در این بخش

از بچه‌ها خواستیم که به صورت گروهی به سوالاتی که در پرسشنامه طرح شده پاسخ دهند و اگر جواب سوالات را نمی‌دانند از افراد حاضر در پارک بپرسند و جواب‌ها را پیدا کنند. اجرای این بخش باعث شد که نوجوانان حاضر در پارک کار گروهی را تمرین کنند و مقداری جدی‌تر به مسائل مختلف محله نگاه کنند و درباره آن فکر کنند. همچنین این کار باعث شد آنها بتوانند مشارکت سایر هم محله‌ای‌های خود را برای پیدا کردن پاسخ سوالات پرسشنامه جلب کنند.

تکمیل پازل محله

برنامه دیگری که در پارک توسط بچه‌ها انجام شد تکمیل پازل محله بود. در این برنامه قطعاتی از تصاویر اماکن محله به صورت پازل در آمده بود و هر قسمت از تصویر توسط تیم اجرایی جایی در پارک مخفی شده بود. به بچه‌هایی که پرسشنامه

را تکمیل می‌کردند نقشه‌ای تحویل داده می‌شد که نشان‌دهنده مکان یکی از قطعات پازل بود. بعد از تحویل قطعات مختلف پازل توسط گروه‌ها، تصویر توسط بچه‌های حاضر در فعالیت تکمیل می‌شد. هدف از انجام این فعالیت اجرای برنامه‌ای پر هیجان مرتبط با محله بود که نوجوانان با انجام کار گروهی، بخشی از یک تصویر محل را پیدا و کار یکدیگر را تکمیل کنند.

در پایان این برنامه از بچه‌های علاقه‌مند به مشارکت در طرح ثبت نام می‌شد. از آنجایی که در این پارک حضور پسرها بسیار پررنگ‌تر از دختران است اکثر ثبت نام‌کنندگان پسرها بودند.

کارگاه‌های گروه پسران

پس از انجام کارهای مقدماتی برای تشکیل کارگاه‌ها و پس از پایان فصل امتحانات، سعی کردیم کارگاه‌ها را سریع‌تر شروع کنیم تا از فرصت پیش روی تابستان بیشترین استفاده را کرده باشیم.

با توجه به محدود بودن ظرفیت کارگاه‌ها تصمیم گرفتیم که از همه مخاطبان نوجوان پسر که در جلسات معارفه ثبت‌نام کرده بودند، دعوت کنیم تا در پیش کارگاه مرتبط با طرح شرکت کنند. از این طریق می‌توانستیم شرایط شرکت در طرح را اعلام کنیم و افراد علاقه‌مند و کسانی را که وقت کافی برای شرکت در این طرح دارند را شناسایی کنیم.

پیش کارگاه	زمان	ساعت	مکان
	۱۳۹۲/۴/۲۵	۱۴ تا ۱۸	سرای محله اراج

مرور اتفاقات برنامه پارک

از بچه‌هایی که در برنامه پارک حضور داشتند خواستیم که دو بحث تفکیک عکس‌های محله از غیر محله و بازی پازل را برای بقیه توضیح دهند. در طول این بخش نکات و معیارهایی را که بچه‌ها به عنوان عامل تفکیک عکس‌ها عنوان می‌کردند ثبت می‌کردیم.

هدف اجرا: برای قطع نشدن اتصال برنامه‌های قبل با این برنامه تلاش کردیم تا با تحلیل برنامه‌های پارک، هم شرکت‌کنندگانی که حضور نداشته‌اند را در جریان قرار دهیم و هم بتوانیم به واسطه این برنامه، پیوستگی مسیر کارگاه را حفظ کنیم.

کشیدن نقشه محله

به علت محدودیت زمانی و مکانی، امکان تکمیل نقشه محله در پارک فراهم نبود، به همین خاطر نقشه دیگری از محله، با ابعاد بزرگتر در این کارگاه توسط بچه‌ها کشیده شد و عکس‌های محله در آن جاگذاری شد.

هدف اجرا: مشارکت بچه‌ها در اجرای یک کار گروهی، توجه به جزییات محل زندگی و نگاه دوباره به عناصری که هر روزه با آنها در ارتباط هستند و از کنارشان عبور می‌کنند. همچنین ارزیابی وضعیت ارتباط بچه‌ها با نقاط مختلف محله، و فهمیدن محدوده محله از نگاه بچه‌ها

تحلیل نقش‌ها و نقشه

در این بخش از کارگاه بچه‌ها در قالب دو گروه اتفاقات پارک را تحلیل و ارائه کردند. گروه اول در قالب یک کار نمایشی به تحلیل نقش‌هایی که در اجرای برنامه پارک تاثیر داشتند پرداختند. آنها مشخص کردند در روز اتفاقات پارک چه کسانی در اجرایی شدن برنامه نقش بازی می‌کردند و هر کدام از آنها چه نقش‌هایی را ایفا می‌کردند. گروه دوم نیز ماجرای ترسیم نقشه، حواشی و محتوای آن را تحلیل کردند.

ماجرای جانبی

تدوین قوانین کارگاه

برای جلوگیری از بی‌نظمی‌های داخل کارگاه و روان‌تر شدن فرآیندهای کارگاهی تصمیم گرفتیم که با مشارکت خود بچه‌ها قوانینی برای این مجموعه کارگاه‌ها تدوین کنیم. این کار را در این جلسه شروع کردیم و قرار شد که با کمک خود بچه‌ها در جلسات بعد تکمیل و اجرایی کنیم.

ارزیابی کارگاه

در پایان برنامه از بچه‌ها خواستیم که کارگاه آن روز را ارزیابی کنند. برای این کار می‌بایست بر روی نقطه‌ای از خطی که از شماره ۰ تا ۱۰ امتداد داشت، می‌ایستادند و به برنامه نمره می‌دادند. بعد از ایستادن بر روی نمره مورد نظر از بچه‌ها خواستیم که دلایل خود برای ایستادن بر روی این عدد را بگویند.

مکان	ساعت	زمان	۱
سرای محله اراج	۱۴ تا ۱۸	۲۱ تیر ۱۳۹۲	

مقیاس و تناسب نقشه

یکی از موضوعاتی که در کارگاه هفته پیش باعث اختلاف نظر در بین بچه‌ها شده بود عدم تناسب برخی قسمت‌های نقشه بود، به همین دلیل تصمیم گرفتیم فعالیتی برای حل این اختلاف نظر پیش بینی کنیم. داستان تصادفی را در محله برای بچه‌ها خواندیم که در انتهای ماجرای تصادف، اجزای بدن شخص دچار سانحه شده از فرم اصلی خارج شده بود و بچه‌ها می‌بایست اجزای مختلف بدن را در گروه‌های مختلف متناسب با قطعه اصلی تغییر اندازه می‌دادند و مصدوم را با کمک هم بازسازی می‌کردند

هدف اجرا: نشان دادن اهمیت تناسب در نقشه تا با اهمیت این موضوع در نقشه‌ای که تولید کرده بودند، آشنا شوند. از طرفی اجرای این کار راهی برای حل اختلاف نظر بچه‌ها درباره اندازه بخش‌های مختلف نقشه‌ای بود که ساخته بودند.

مسیریابی و اصلاح نقشه

از آنجایی که هنوز اختلاف نظرهایی بر روی نقشه بود و نقشه نیز همچنان پتانسیل کامل‌تر و گویاتر شدن داشت، بعد از فعالیت مقیاس و تناسب، مجدداً به بحث نقشه برگشتیم. این بار از بچه‌ها خواستیم در قالب گروه‌های جداگانه با تعیین نقطه شروع و پایان فرضی در محله، مسیری را بر روی نقشه طی کنند. اگر نقشه در این مسیر نیاز به اصلاح و یا اضافه کردن موردی داشت آن را در دفترچه‌های خود یادداشت کنند. قرار شد موارد اصلاحی در پایان کار گروهی به بقیه ارایه شود و در صورت تایید جمع آن مورد را به نقشه اضافه و یا اصلاح کنند.

زمان	ساعت	مکان
۷ مرداد ۱۳۹۲	۱۴ تا ۱۸	سرای محله اراج

بازنگری نقشه محله

بحث هفته پیش درباره تکمیل و اصلاح نقشه نیمه تمام مانده بود و در این جلسه کار نقشه را ادامه دادیم. بچه‌ها مسیرهایی را که روی نقشه طی کرده بودند در قالب گروه‌های جداگانه توضیح و اصلاحات مورد نظر را پیشنهاد می‌دادند تا اگر مورد موافقت سایرین قرار گرفت روی نقشه اعمال شود. در این بحث‌ها مواردی نیز پیش می‌آمد که مورد موافقت جمع قرار نمی‌گرفت. قرار بر این شد که این گونه موارد در پیمایش محلی (که جزو برنامه این کارگاه بود) از نزدیک بررسی شوند و توافق نهایی درباره‌شان صورت گیرد.

هدف اجرا: توجه دادن بچه‌ها به لزوم بحث بازنگری در کارهای انجام شده، انجام کار و بحث گروهی برای رسیدن به توافق جمعی و طی کردن مسیری برای برطرف کردن اختلاف نظر

پیمایش محلی

در راستای تکمیل و اصلاح نقشه تصمیم گرفتیم که به صورت گروهی به پیمایش محله بپردازیم تا بچه‌ها بتوانند موارد اختلاف بر روی نقشه را برطرف و نکات جامانده و مهم را شناسایی و بر روی نقشه اضافه کنند. به همین خاطر بچه‌ها را به سه گروه پنج نفره تقسیم و مسیرهایی را برای پیمایش مشخص کردیم.

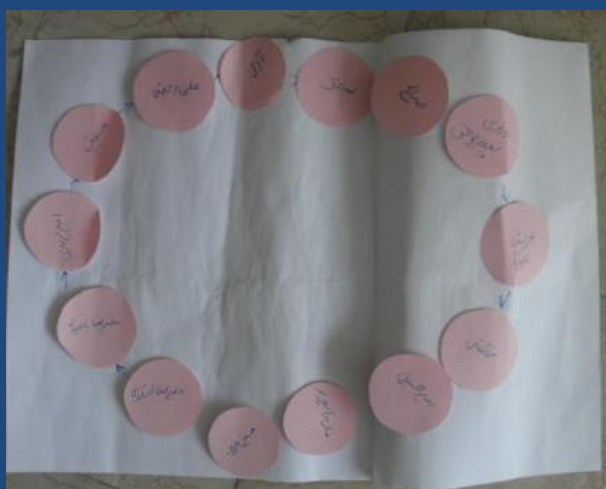
قرار شد در این مسیرها بچه‌ها محله را به دقت مشاهده کنند و موارد مهمی را که می‌خواهند روی نقشه اصلاح و یا اضافه کنند روی کاغذ ثبت کنند، و از مکان‌های مهم عکس‌برداری کنند. در این پیمایش توجه بچه‌ها را به نکاتی برای مشاهده بهتر محله جلب کردیم مثلاً توجه به طول مسیر و روش‌های تخمین آن، تناسب مسیر واقعی و مسیری که روی نقشه آورده شده، تعداد سطل‌های زباله، ایستگاههای اتوبوس و ...

در انتهای پیمایش بچه‌ها در نقطه‌ای از محله دور هم جمع شدند و نکاتی را پیرامون پیمایش مطرح کردند.

هدف اجرا: مشاهده دقیق‌تر محله با در نظر گرفتن تجربه کشیدن نقشه، تمرین روش‌های ثبت و پیمایش محلی، مرور نقشه کشده شده با کمک پیمایش میدانی، دیدن نقاط قوت و ضعف کار و ایجاد فرصت برای بازنگری و اصلاح کار گروهی انجام شده

ماجرای
جانبی

شبکه اطلاع رسانی

در انتهای کارگاه این مساله را برای بچه‌ها طرح کردیم که اطلاع‌رسانی درباره اتفاقات کارگاه کاری نیست که بشود یک نفره انجامش داد. اگر هر کس مسوولیت اطلاع‌رسانی به تعدادی از دوستان خود را به عهده بگیرد می‌توانیم یک شبکه اطلاع‌رسانی درست کنیم که به وسیله آن در مدت زمان کوتاهی اخبار مربوط به کارگاه‌ها را به هم اطلاع دهیم. به همین خاطر هر یک از بچه‌ها مسوولیت اطلاع‌رسانی به یک نفر را به عهده گرفت و به این ترتیب شبکه اطلاع‌رسانی شکل گرفت.

در نهایت مشخص شد که هر یک از بچه‌ها به چه کسی خبرها را می‌دهد و از چه کسی خبرها را دریافت می‌کند.

بازی اشکال هندسی

یکی از نکاتی که در طول کارگاه‌های قبل در بین بچه‌ها مشاهده می‌شد ضعف در ارائه مطالب و خوب گوش ندادن به صحبت‌های دیگران بود. به همین خاطر بازی ترسیم شکل‌ها را برای این جلسه پیش‌بینی کردیم تا به تقویت مهارت ارائه مطلب و خوب گوش دادن کمک کرده باشیم.

زمان	ساعت	مکان
۱۴ مرداد ۹۲	۱۷ تا ۲۰	سرای محله و محله اراج

این برنامه به دلیل قطعی برق در سرای محله دچار تغییر ساعت زمانی و تغییر فضای برگزاری کارگاه شده بود. این اتفاق باعث شد که برخی از نوجوانان فرصت حضور در برنامه را پیدا نکنند. تیم تسهیلگری با توجه به شرایط پیش آمده تصمیم گرفت برنامه از پیش طراحی شده را تغییر دهد و تلاش کرد تا برنامه را متناسب با شرایط به وجود آمده اصلاح و اجرایی کند.

تعریف محله و محدوده محله

کارگاه را با این سوال‌ها شروع کردیم که یک محله دارای چه اجزایی است؟ یک محله دارای چه نشانه‌ها و شاخصه‌هایی است؟ بچه‌ها محله‌شان را با چه چیزهایی می‌شناسند؟

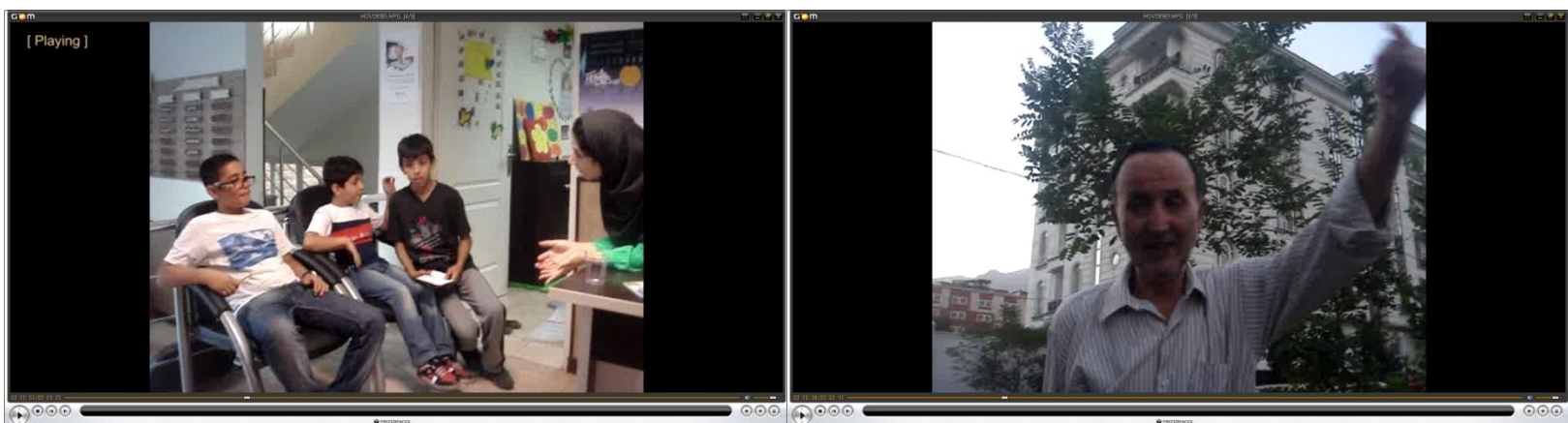
بچه‌ها مغازه‌ها، خیابان‌ها، انسان‌ها را به عنوان اجزای تشکیل دهنده محله عنوان کردند و مثال‌هایی را از داخل محله اراج به عنوان شاهد آوردند. در خلال این صحبت‌ها اختلاف نظری بین بچه‌ها درباره محدوده محله اراج پیش آمد که یکی از بچه‌ها برای برطرف شدن اختلاف نظر پیشنهاد داد "برویم از مردم محله بپرسیم که محدوده محله کجاست." این پیشنهاد با استقبال بقیه مواجه شد. به بچه‌ها پیشنهاد دادیم که قبل از رفتن به محله و پرسیدن از مردم، سوال‌هایی را که می‌خواهند بپرسند از قبل مشخص کنند و برای انجام این فعالیت بین خودشان تقسیم نقش کنند.

بچه‌ها تعدادی سوال برای پرسیدن از آدم‌های محله مشخص کردند، نقش‌هایی از قبیل "فیلمبردار"، "مصاحبه کننده"، "نویسنده" و "آدم پیدا کن" بین خودشان تعریف کردند. در نهایت نقش‌ها را به وسیله قرعه‌کشی بین خودشان تقسیم کردند.

اجرای نمایش

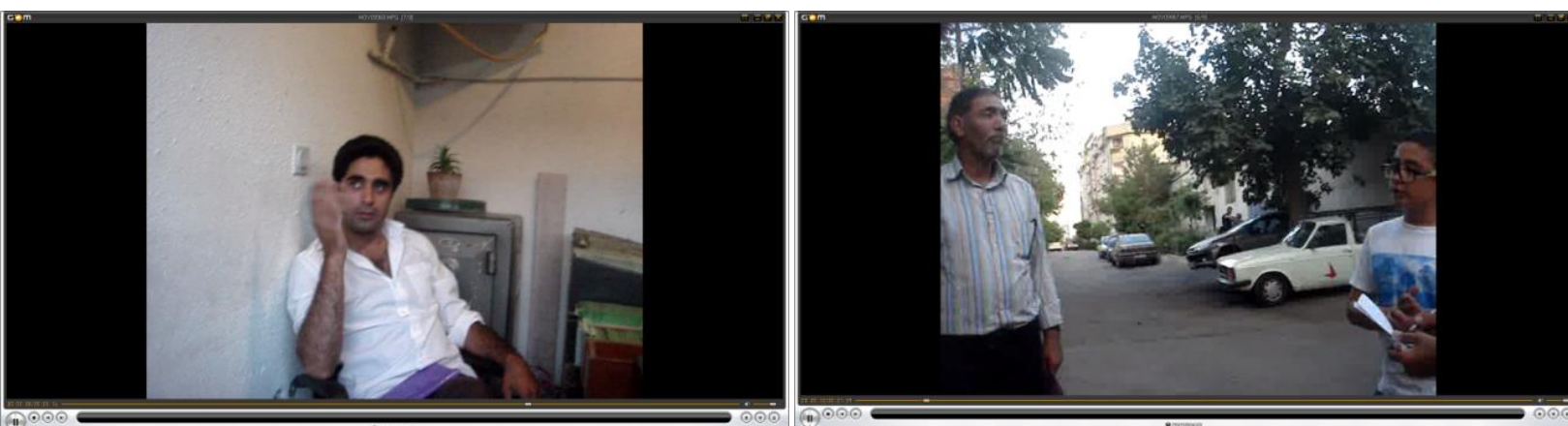
قبل از رفتن به محله از بچه‌ها خواستیم که نقش‌هایی که به عهده گرفته بودند را تمرین کنند. به همین منظور یک نفر از تیم تسهیلگری نقش یک شهروند را به عهده گرفت. بچه‌ها سوال‌هایی را که آماده کرده بودند می‌پرسیدند و به این ترتیب نقش‌هایشان را تمرین می‌کردند. این کار باعث شد بعضی از ایرادات قبل از کار برطرف شود و بچه‌ها با آمادگی بیشتری به داخل محله بروند.

مصاحبه محلی

بچه‌ها بعد از تمرین به داخل محله رفتند. حسین "آدم پیدا کن" بود و با آدم‌ها مذاکره می‌کرد تا در مصاحبه شرکت کنند. علی "نویسنده" بود و نظرات را ثبت می‌کرد. امیرمهدی "فیلمبردار" بود و مصاحبه را ضبط می‌کرد و آرین "مصاحبه‌گر" بود و سوال‌ها را می‌پرسید. با تعدادی از ساکنین محله مصاحبه صورت گرفت. تنوع‌شان خوب و قابل توجه بود. هم قدیمی در بین‌شان بود و هم ساکن جدید، هم زن و هم مرد، هم کارگر ساختمانی و هم صاحب آژانس، هم جوان و هم پیر. بچه‌ها از انجام این فعالیت خیلی لذت بردند البته بعضی‌ها اجازه مصاحبه نمی‌دادند، بعضی‌ها نظراتشان مخالف بچه‌ها بود و بعضی‌ها هم اجازه فیلمبرداری نمی‌دادند که در این مواقع نقش و اهمیت نویسنده بسیار برجسته می‌شد.

انجام این کار باعث شد اختلاف نظر بچه‌ها در خصوص محدوده محله تا حدودی برطرف شود. از طرفی این کار باعث شد دغدغه‌ها و سوالات جدیدتری در ذهن‌شان شکل بگیرد. مثلاً نقاط ضعف و قوت محله‌شان چیست؟ آیا محله‌شان قبلاً جای بهتری برا زندگی بوده است یا الان؟

زمان	ساعت	مکان
۲۱ مرداد ۹۲	۱۴ الی ۱۸	سرای محله اراج

نمایش مصاحبه‌ها

در ابتدای کارگاه کارگاه مصاحبه‌های هفته قبل را نمایش دادیم تا هم غایبین در جریان قرار بگیرند و هم اتفاقات هفته پیش را با کمک بچه‌ها بازنگری و تحلیل کنیم. نقش‌هایی که هر یک از بچه‌ها داشتند مورد بررسی قرار گرفت. درباره ماجراهای اتفاق افتاده و تاثیر نویسنده در ثبت رویدادها هم صحبت شد.

بررسی عکس‌هایی از محله

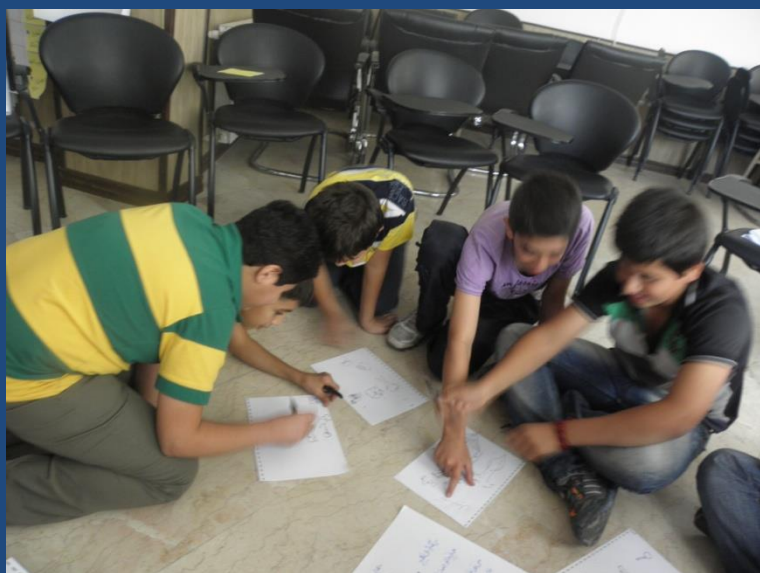
در کارگاه‌های قبل از بچه‌ها خواسته بودیم که تعدادی عکس با سلیقه خودشان از محله بگیرند. تعدادی از بچه‌ها برای این کارگاه عکس آورده و تعدادی نیاورده بودند. عکس‌های تحویل داده شده را که حدود ۵۰ عدد بود به وسیله پروژکتور روی پرده نمایش دادیم. از بچه‌ها خواستیم که ویژگی هر کدام از عکس‌ها را بگویند؛ این ویژگی‌ها می‌توانستند مثبت یا منفی باشند. بعضی از عکس‌ها هم توسط بچه‌ها مورد نقد واقع می‌شد که عکاس آن، توضیحاتی درباره عکس و علت گرفتن آن به جمع می‌داد. عکاس توضیح می‌داد که آن عکس را با چه هدفی گرفته است و چه نکاتی در هنگام گرفتن آن عکس برایش مهم بوده است.

ویژگی‌های نسبتاً زیادی توسط بچه‌ها درباره عکس‌ها گفته شد که شامل هویت محلی، زیبایی‌ها، بدی‌ها و ... می‌شد. این ویژگی‌ها با کمک بچه‌ها بر روی کارتهایی نوشته و دسته‌بندی شد.

هدف اجرا: بررسی و نقد عکس‌های گرفته شده از محله توسط بچه‌ها، دیدن خوبی‌ها و بدی‌های محله از دیدگاه نوجوانان محله، لیست کردن ویژگی‌های مثبت و منفی محله، تمرین ثبت و مشاهده محلی، تمرین نقد کردن و نقد شنیدن

بازی نقاشی دو نفره

برای تقویت کار گروهی، بازی نقاشی دو نفره را با بچه‌ها اجرا کردیم. در این بازی از بچه‌ها خواستیم که هر دو نفر به وسیله یک ماژیک مشترک، نقاشی مشترکی بکشند که در آن یک خانه، یک سگ و یک درخت وجود داشته باشد و در انتها امضای مشترکی پای اثر خود بزنند. قانون بازی این بود که اجازه صحبت کردن با همدیگر نداشتند و نباید دستشان در هیچ لحظه‌ای از ماژیک رها می‌شد.

بعد از پایان بازی، آن را تحلیل و بررسی کردیم که کدام نقاشی‌ها واقعا دو نفره کشیده شده و کدام نقاشی‌ها کار مشترک به نظر نمی‌آید؟ نقاشی‌های مشترک چه

ویژگی‌هایی دارند؟ بچه‌ها به نقاشی یک گروه شک داشتند چون خیلی تمیز و مرتب شده بود. به همین خاطر از آن گروه خواستند که نقاشی‌شان را مجددا جلوی بقیه بکشند. بعد از این که آن گروه تحت نظارت بچه‌ها نتوانست آن نقاشی را به خوبی دفعه قبل بکشند، معلوم شد که آن نقاشی خیلی کار مشترکی نبوده است و یک نفره کشیده شده است.

زمان	ساعت	مکان
۲۸ مرداد ۱۳۹۲	۱۴ تا ۱۸	سرای محله اراج

ماموریت محلی

مشکل تاخیر بچه‌ها از نکاتی بود که از کارگاه اول با آن روبرو بودیم، به همین علت برنامه‌ای طراحی کردیم تا هم به موضوع کارمان ربط داشته باشد و هم بهانه‌ای شود تا بچه‌ها به وسیله آن به موقع در برنامه حضور پیدا کنند. روز شنبه نامه‌ای در محله به صورت دستی به بچه‌ها تحویل دادیم که در آن نوشته شده بود نیم ساعت قبل از شروع کارگاه به مکان مشخص‌شده‌ای که آدرسش در نامه وجود داشت بروند و برگه ماموریت‌شان را در آن جا پیدا کنند و تا ساعت شروع کارگاه ماموریت را انجام دهند.

در برگه ماموریت بچه‌ها، سوال‌هایی درباره محله درج شده بود که باید آنها را از چند نفر از اهالی محل می‌پرسیدند، جواب‌ها را ثبت می‌کردند و با خودشان به کارگاه می‌آوردند.

هدف اجرا: تمرین گفت و گو و ارتباط برقرار کردن با آدم‌های ساکن محله، شنیدن نقطه نظرات بقیه اهالی در خصوص محله، تقویت مهارت ثبت کردن و مشاهده کردن، توجه به نشانه‌ها و سمبل‌های محلی

تحلیل و بررسی ماموریت‌ها

هنگام شروع کارگاه ۱۱ نفر از ۱۵ نفری که نامه را دریافت کرده بودند به موقع به کارگاه آمدند. همه آنها برگه ماموریت‌شان را پیدا کرده بودند و ماموریت‌شان را انجام داده بودند. این اتفاق را با بچه‌ها تحلیل کردیم و جنبه‌های مختلف آن را مورد بررسی قرار دادیم. نکته جالب ماجرا این بود که هر کدام از بچه‌ها با دیدگاه‌های متفاوتی به سراغ برگه‌هایشان رفته بودند و بعضا انتظار متفاوتی از ماموریت‌شان داشتند.

ترسیم نمودار جریان کارگاه‌ها

در این بخش قصد داشتیم به هم‌پیوستگی و مربوط بودن ماجراها و برنامه‌های اجرا شده در کارگاه‌ها، از ابتدا تا کنون، را به بچه‌ها نشان دهیم. آنها را به دو گروه تقسیم کردیم و خواستیم که اتفاقات و ماجراهایی که از کارگاه اول تا کنون را طی کردیم را بر روی برگه‌هایی بنویسند. همچنین ارتباط برنامه‌ها را با همدیگر و ترتیب انجامشان را از طریق کشیدن فلش‌هایی به همدیگر نشان دهند.

هدف اجرا: دیدن خط و ربط و فرایند کارهای انجام شده در کارگاه توسط بچه‌ها، ارزیابی تیم تسهیلگری از دیدگاه بچه‌ها نسبت به کاری که تا کنون صورت گرفته

کارت نویسی درباره نیازها و مشکلات محله

در این بخش از بچه‌ها خواستیم نیازها و مشکلات محله را از دیدگاه خودشان ثبت کنند. به آنها تعدادی کارت دادیم و خواستیم که در هر کارت یکی از مشکلات محله را بنویسند. تعداد زیادی کارت توسط بچه‌ها در این مرحله نوشته شد. از آنها خواستیم که کارت‌هایشان را بخوانند و دسته‌بندی کنند. به علت پایان یافتن زمان کارگاه دسته‌بندی نیمه‌تمام ماند و ادامه ماجرا به کارگاه بعد موکول شد.

هدف اجرا: افزایش توانایی ثبت و مستند کردن موضوعات، لیست کردن مشکلات محله از دید بچه‌ها، بازنگری ماموریت محلی انجام شده و استفاده از نکات گفته شده توسط ساکنان محله

زمان	ساعت	مکان
۴ شهریور ۹۲	۱۴ تا ۱۸	سرای محله اراج

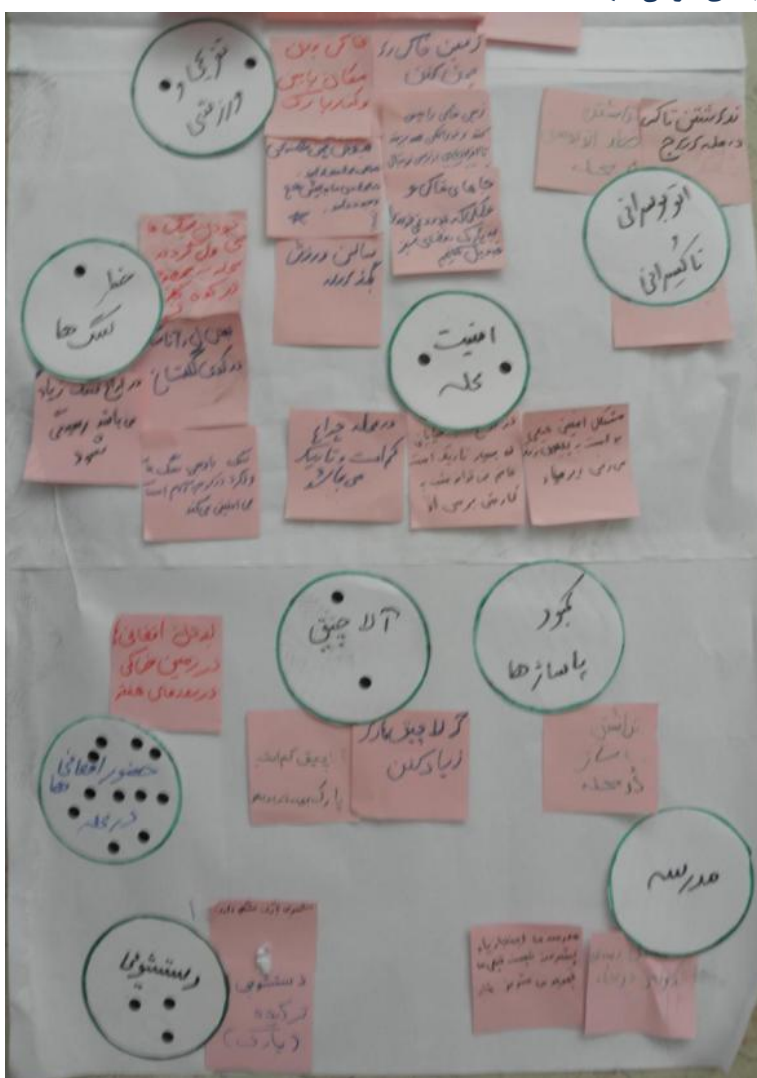

دسته بندی نیازها و مشکلات محله

در ابتدای کارگاه از بچه‌ها خواستیم که اگر مشکل جدیدی در محله به نظرشان می‌رسد را بنویسند. قرار بود دسته‌بندی کارت‌های مشکلات را که از هفته پیش ناقص مانده بود را ادامه دهیم. تعدادی از بچه‌ها کارت‌های جدیدی نوشتند. با کمک آنها دسته‌بندی را کامل و به هر دسته عنوانی اختصاص دادیم. این عنوان‌ها چیزهایی از قبیل آب‌سردکن، گیم نت، حضور افغانی‌ها در محله، خطر سگ‌ها و ... بود.

هدف اجرا: پیدا کردن اتصال و ربط بین مشکلات موجود در

محله، پیدا کردن نقاط اشتراک در بین مشکلات طرح شده و دسته‌بندی کردن آنها

اولویت بندی نیازها و مشکلات

بعد از دسته‌بندی به بچه‌ها تعدادی دات رنگی دادیم و از آنها خواستیم که دات‌ها را بر روی دسته‌هایی که علاقه دارند تا بر روی آن موضوعات کار کنند بچسبانند. با این روش قرار بود به نوعی اولویت طرح اجرایی‌شان را مشخص کنند. اکثر بچه‌ها دات‌هایشان را بر روی دسته‌ای با عنوان "حضور افغانی‌ها در محله" چسباندند. بقیه دسته‌ها رای نسبتاً کمی آوردند و یا هیچ داتی بر رویشان چسبانده نشد.

هدف اجرا: انتخاب مهم‌ترین مشکل یا نیاز محله از دیدگاه بچه‌ها، درگیر شدن بچه‌ها در یک فرآیند انتخابی شخصی و ارزیابی مکانیسم انتخابی آنها

گفت و گو درباره موضوع افغانی‌ها

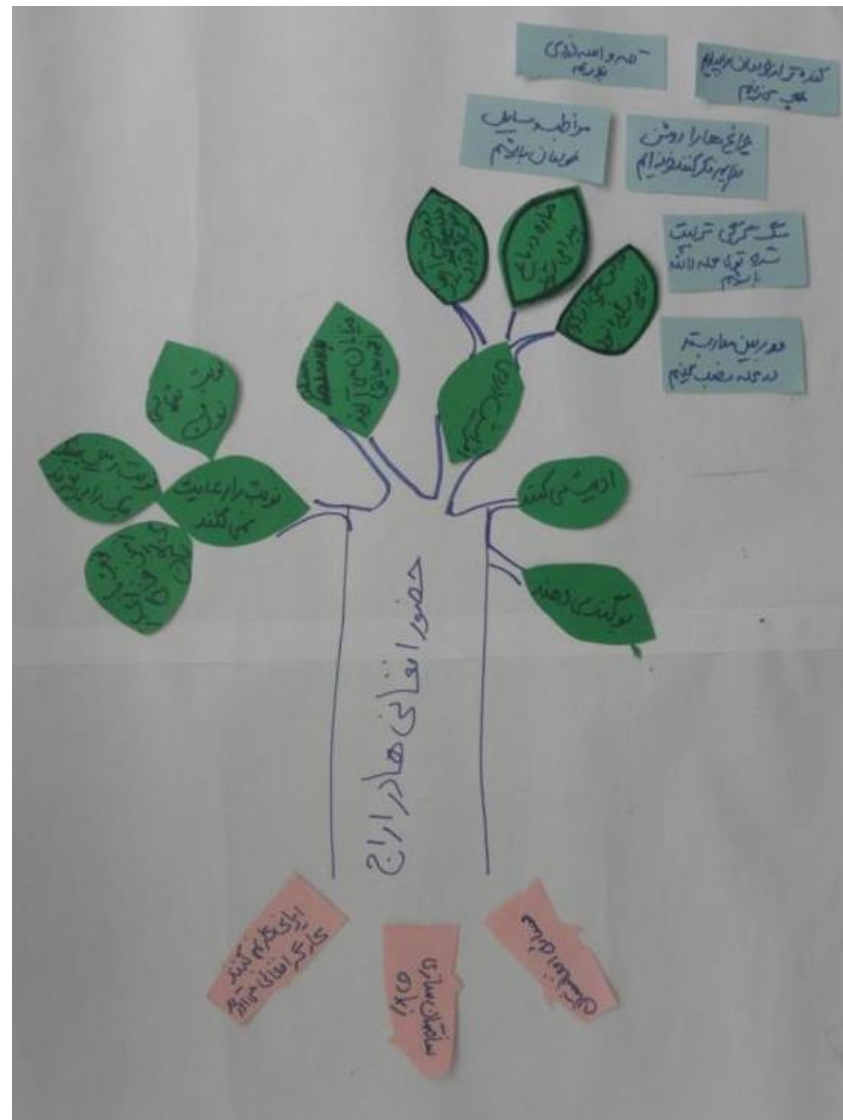
با مشخص شدن اولویت اصلی یعنی مشکل حضور افغانی‌ها، با بچه‌ها این بحث را مطرح کردیم که مشکلمان با افغانی‌ها دقیقا چیست؟ آیا آنها مانند بقیه انسان‌ها حق زندگی کردن ندارند؟ آیا صحیح است یک انسان، انسانی دیگر را به واسطه محل تولدش متهم کند؟ بچه‌ها دلایل مختلفی برای انتخابشان داشتند و معتقد بودند که افغانی‌ها در محله باعث دزدی و عدم امنیت شده‌اند. از طرفی زمین خاکی فوتبال محله را اشغال می‌کنند و بچه‌ها را به زور از زمین خاکی بیرون می‌اندازند تا خودشان بازی کنند. اصرار

ما برای مشخص شدن مشکل اصلی‌شان با حضور افغانی‌ها به نتیجه نرسید. بچه‌ها اصرار داشتند که مشکل اصلی‌شان در محله "حضور افغانی‌ها" است و باید آنها را از محله بیرون انداخت.

درخت مشکل حضور افغانی‌ها در محله

برای روشن‌تر شدن بحث، از بچه‌ها خواستیم که درخت مشکلمان را ترسیم کنند. یعنی بگویند مشکلی که عنوان می‌کنند چه ریشه‌ها و چه اثراتی دارد تا بتوان برای آن راهکارهایی را اجرایی کرد. ریشه‌های درخت مشکل به موضوعات ملی و بین‌المللی وصل شد، مانند اجازه ورود دولت ایران به افغانی‌ها، جنگ در کشور افغانستان و وضعیت بد اقتصادی در افغانستان. اثراتی که برای این درخت بیان کردند هم مسایلی بود که به صورت مستقیم به حضور افغانی‌ها ربط نداشت، مانند دزدی، زورگیری و عدم رعایت نوبت. به همین علت درخت مشکل خیلی عمیق و کاربردی نشد و بحث‌ها و راهکارها از توان اجرایی بچه‌ها خارج شد. به همین علت و با پایان یافتن زمان کارگاه از بچه‌ها خواستیم که به این موضوع خوب فکر کنند تا ادامه بحث را در هفته بعد ادامه دهیم.

هدف اجرا: ریشه‌یابی مشکل انتخاب شده، توجه دادن بچه‌ها به چرایی و اثرات مشکل، نشان دادن اهمیت چند جانبه دیدن مشکلات و ارتباط عوامل مختلف در به وجود آمدن یک مشکل

واقعیت و شایعه

در کارگاه قبل، بچه‌ها کارهایی را به افغانی‌ها نسبت داده بودند که اثبات کردنشان سخت بود. آنها برای اثبات حرف‌هایشان به شایعات و خبرهایی غیرمستند اشاره می‌کردند که قابل استناد و اعتماد نبود. به همین علت برای این کارگاه خبرنامه‌ای با لوگوی همشهری محله درست کردیم که در آن خبرهایی غیر واقعی را به بچه‌ها نسبت داده بودیم. این خبرها تلفیقی از اتفاقات واقعی کارگاههای قبل و اتفاقات غیرواقعی و دروغینی بود که در کنار هم و به همراه تصاویر بچه‌ها چاپ شده بود. در ابتدای کارگاه این خبرنامه‌ها را

بین بچه‌ها توزیع کردیم تا ببینیم چه واکنشی نسبت به خبرها از خود نشان می‌دهند.

در نهایت به بچه‌ها گفتیم که این خبرنامه غیرواقعی است و تلاش داشتیم که همان تهمت‌هایی که جلسه قبل به افغانی‌ها نسبت داده شده بود را به خودشان نسبت بدهیم تا ببینیم واکنش‌شان به موضوع چگونه است.

اجرای نمایش

یکی از نکاتی که دوست داشتیم بچه‌ها درباره بحث حضور افغانی‌ها در محله به آن توجه کنند دلیل و ریشه حضور افغانی‌ها در ایران بود. توجه به پیشینه و سرگذشت افغانی‌ها باعث می‌شد که قضاوت واقع بینانه‌تری نسبت به آنها داشته باشند. توجه به این موضوع باعث می‌شد آنها از قضاوت‌های عجولانه، احساسی و بدون مستندات کافی دوری کنند و همه افغانی‌ها را در یک دسته قرار ندهند و متهم نکنند.

به همین خاطر نمایشی ترتیب دادیم و قرار شد تعدادی از بچه‌ها نقش شخصیت‌هایی افغانی را بازی کنند. بعد از اجرای نمایش بچه‌ها گفتند که دیگر نمی‌خواهند موضوع "حضور افغانی‌ها" را پیگیری کنند و می‌خواهند موضوع دیگری برای ادامه کار انتخاب کنند. با این صحبت قرار شد که در جلسه آینده یکی دیگر از موضوعات مطرح شده را برای بررسی و انجام پروژه انتخاب کنند.

مکان	ساعت	زمان	۸
سرای محله اراج	۱۵ تا ۱۸	۱۸ شهریور ۹۲	

انتخاب جدید

با منتفی شدن بحث افغانی‌ها از بچه‌ها خواستیم که به مشکلاتی که قبلاً درباره محله گفته بودند دوباره نگاهی بیندازند و به آنها دات بزنند. این بار بچه‌ها با دقت بیشتری دات‌هایشان را زدند تا انتخاب دقیق‌تری درباره کاری که می‌خواستند در محله انجام دهند، داشته باشند.

ماتریس انتخاب

به بچه‌ها توضیح داده شد در فرآیند انتخابی که به روش دات زدن صورت می‌گیرد خیلی به معیارها و وزن آنها توجه نمی‌شود و ممکن است تصمیمات احساسی و سریع گرفته شود. به همین علت بهتر است انتخاب‌هایشان را این بار با روش سنجیده‌تری به نام ماتریس انجام دهند. با یاد گرفتن روش کار ماتریس، مشکلاتی که بیشتر از بقیه دات داشتند را داخل ماتریسی آوردند تا ببینند کدام یک از آنها برایشان مهم‌تر است و معیارهای انتخاب‌شان چیست.

با انجام ماتریس مشخص شد که خراب بودن دستشویی پارک، خطرناک بودن زمین خاکی پارک، و خاکی بودن زمین فوتبال به ترتیب اولویت‌های بچه‌ها هستند. بچه‌ها در کنار ماتریس، معیارهای انتخاب‌شان را چسباندند تا در تصمیم‌گیری نهایی به آنها توجه کنند. با پایان یافتن زمان کارگاه خواستیم که به سه موردی که بیشترین امتیاز را آورده‌اند فکر کنند. قرار شد در جلسه بعد یکی از آنها را به عنوان موضوع نهایی انتخاب تا بر رویش کارهایی انجام دهند.

هدف از اجرا: آشنایی بچه‌ها با شیوه دیگری از روش انتخاب، نشان دادن لزوم تعیین معیار و توجه به آن در انتخاب‌ها، مقایسه این شیوه با شیوه قبلی که انتخاب کرده بودند.

بازی تبعیض

طبق اظهار نظر بچه‌ها در پایان جلسه قبل، قرار بود در این جلسه سراغ موضوع جدیدی بروند. اما آنها گفتند که تصمیم‌شان عوض شده و می‌خواهند که دوباره روی همان موضوع قبلی یعنی "حضور افغانی‌ها در محله" کار کنند.

تیم تسهیل‌گری با توجه به اصرار بچه‌ها بر موضوع افغانی‌ها تصمیم گرفتند که با تصمیم آنها مخالفتی نکنند. به همین خاطر بازی "تبعیض" را در برنامه وارد کردند تا توجه بچه‌ها را به وجه انسانی ماجرا جلب کنند و از زاویه‌ای دیگر به این موضوع نگاه کنند.

بعد از اجرای بازی، بچه‌ها که تحت تاثیر آن قرار گرفته بودند از دیدگاه خود آن را تحلیل کردند و خواستند که پس از استراحتی کوتاه به پارک بروند تا برای پیگیری مساله با تعدادی از افغانی‌های ساکن محله صحبت و مصاحبه کنند. اما بعد از بازگشتن از استراحت به طور جمعی گفتند که نمی‌خواهند موضوع افغانی‌ها را پیگیری کنند و می‌خواهند روی مساله جدیدی کار کنند. وقتی از آنها خواستیم دلیل تصمیم‌شان را بگویند گفتند که به خاطر نمایش هفته پیش و بازی تبعیض.

زمان	ساعت	مکان
۱۵ مهر ۹۲	۱۷ تا ۱۹	پارک مشارکت

به علت هم زمانی با سفرهای پایانی تابستان و شروع مدارس نتوانستیم کارگاهها را طبق روال گذشته ادامه دهیم و وقفه‌ای نسبتاً طولانی در بین برنامه‌ها پیش آمد. با گروهی از نوجوانانی که به طور ثابت در کارگاهها شرکت می‌کردند برای ادامه کار صحبت کردیم و قرار شد روزهای دوشنبه از ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۹:۳۰ ادامه کارگاهها را برگزار کنیم. در اولین جلسه بعد از شروع سال تحصیلی تنها دو نفر از بچه‌ها آمدند. با همان‌ها مباحث را ادامه دادیم و با یادآوری ماتریس انتخاب خواستیم که انتخاب نهایی خود را انجام دهند. آنها بعد از گفتن دلایل انتخابشان به گزینه دستشویی پارک رسیدند و قرار شد که به پارک برویم و موضع را از نزدیک بررسی کنیم.

بازدید میدانی

با بچه‌ها به پارک رفتیم و وضعیت دستشویی را از نزدیک بررسی کردیم. آنها خیلی رغبتی برای حضور در دستشویی از خود نشان نمی‌دادند و می‌خواستند اوضاع را از دور ببینند. اما در نهایت داخل دستشویی را از نزدیک دیدند و نکاتی را یادداشت کردند. پس از آن در محوطه‌ای داخل پارک نشستیم و سعی کردیم که درخت مشکل دستشویی را با آنها بکشیم. بچه‌ها نکاتی را بیان کردند ولی ریشه‌ها و اثراتش خیلی زیاد نشد. به آنها پیشنهاد

دادیم که از اهالی و حاضرین پارک درباره دستشویی سولاتی بپرسند و نظرشان را جویا شوند، تا شاید نظرات آنها به کامل شدن درخت مشکل کمک کند. یکی از بچه‌ها برای گفت و گو با اهالی از گروه جدا شد ولی نتوانست پاسخی با خود بیاورد. اهالی یا پاسخ سوال‌هایش را نمی‌دادند و یا می‌گفتند که ما از سرویس بهداشتی پارک استفاده نمی‌کنیم. در همین حال یکی دیگر از نوجوانان محله از کنار ما رد می‌شد که پیشنهاد دادیم نظر او را هم جویا شوند. نوجوان تازه وارد (محمد) هم از دستشویی استفاده نمی‌کرد. علتش را بد بویی و کثیفی آنجا عنوان کرد و گفت به علت نزدیکی خانه، همیشه به خانه مراجعه می‌کند و هیچوقت از دستشویی پارک استفاده نکرده است.

محمد از مشکلات دیگر پارک و محله صحبت کرد و گفت به نظرش مسایل دیگری وجود دارد که اولویت بیشتری دارند. ما هم به او توضیح دادیم که بچه‌ها چه روندی را طی کرده‌اند و دیگر فرصتی برای بررسی همه مسائل محله نیست. به همین علت اگر دوست دارد می‌تواند در ادامه مسیر به ما بپیوندد. به همین خاطر با توافق بچه‌ها پیشنهاد دادیم که در جلسه بعد محمد به همراه دوستانش در کارگاه حاضر شوند و مسائل پارک را بررسی و اولویت‌بندی کنیم تا همه بچه‌ها بر روی مساله‌ای مشترک و توافق شده به صورت دسته‌جمعی فعالیتی انجام دهند.

زمان	ساعت	مکان
۲۲ مهر ۹۲	۱۷:۳۰ تا ۱۹	پارک مشارکت

بررسی مجدد مشکلات پارک

در این برنامه ضمن توضیح اتفاقات کارگاههای قبل و نتایجی که در آن جلسات رسیده‌ام از بچه‌ها خواستیم مسائل، مشکلات و نیازهای پارک را بر روی کارتهایی بنویسند. در صورت لزوم می‌توانستند پارک را پیمایش کنند و بعد کارتهای خود را بنویسند. دو نفر از بچه‌ها به همراه کارتهایشان در پارک چرخی زدند و موارد مورد نظر خود را روی کارتها ثبت کردند. بعد از پایان کارت نویسی از آنها خواستیم که کارتها را بخوانند و دسته‌بندی کنند.

بعد از دسته‌بندی کارتها به بچه‌ها دات‌های رنگی دادیم تا مواردی که از نظرشان مهم‌تر هستند را مشخص کنند. بعد از چسباندن دات‌ها، کارتهایی که مربوط به روشنایی پارک و یا نقص سیستم روشنایی پارک بود بیشترین رای را آورده بودند. انتخاب موضوع نهایی به علت کمبود وقت و تاریک شدن هوا به جلسه بعد موکول شد.

متأسفانه به علت درگیر بودن بچه‌ها در برنامه‌ها و کلاس‌های مختلف، علاوه بر کلاس‌های مدرسه باعث شده بود که نتوانیم که برنامه کارگاهها را در روز پنجشنبه برگزار کنیم. بقیه روزها هم به علت تاریکی و سرد شدن هوا،

نمی‌توانستیم زمان زیادی را به برنامه اختصاص دهیم و این ماجرا باعث می‌شد که بحث‌ها نیمه تمام بماند. این اتفاق باعث شد که خط و ربط صحبت‌ها به هم خوب وصل نشود و تا جلسه بعد بچه‌ها از ماجرا دور می‌افتادند.

زمان	ساعت	مکان
۲۹ مهر ۹۲	۱۷ تا ۱۹	پارک مشارکت

در این جلسه بچه‌ها بعد از بحث‌های زیاد تصمیم گرفتند که بر روی مشکل کمبود روشنایی پارک کاری انجام دهند.

به همین خاطر درخت مشکل کمبود روشنایی پارک را کشیدند و این موضوع را ریشه‌یابی کردند و اثرات آن را بر روی درخت نشان دادند.

بعد از کشیدن درخت مشکل فعالیت‌هایی برای برطرف شدن ریشه‌های مشکل پیشنهاد دادند. مثل برگزاری مسابقه پینگ پنگ و فوتبالتستی برای جمع‌آوری کمک مالی برای اصلاح سیستم روشنایی.

قرار شد که بچه‌ها برای اجرایی شدن فعالیت‌هایشان در جلسات بعد برنامه‌ریزی کنند.

پایان کارگاه
پسران

این آخرین کارگاهی بود که با گروه پسران انجام شد. با این که در زمان توافق شده بعدی تیم تسهیلگری در پارک مشارکت حضور داشت، بچه‌هایی که قرار بود روی موضوع کار کنند حضور پیدا نکردند. در تماس تلفنی و گفت و گوی حضوری که با تعدادی از آنها داشتیم کارهای مدرسه و رسیدن به تکالیف درسی از دلایل اصلی ادامه نیافتن حضورشان عنوان شد.

از آنجایی که قرار بود پایان تابستان، پایان برگزاری کارگاهها نیز باشد، تیم تسهیلگری تصمیم گرفت بعد از تابستان نیز تا جایی که علاقه و ظرفیت بچه‌ها اجازه دهد آنها را در ادامه مسیر آغاز شده همراهی کنند. با این حال پایان حضور بچه‌ها، پایان کار تیم اجرایی نیز محسوب می‌شد. مسلماً پایان یافتن کارگاهها به معنای پایان کار و فرآیندی که در محله آغاز شده نیست. برنامه‌ها و ایده‌هایی که به واسطه برگزاری این کارگاهها شکل گرفته می‌تواند به اشکال مختلف توسط نوجوانان ادامه پیدا کند.

کارگاه‌های گروه دختران

یکی از دغه‌های تیم تسهیلگری اطلاع رسانی برنامه به دختران نوجوان محله بود. تنها مدرسه راهنمای دخترانه نزدیک محله به ما اجازه ورود و فعالیت داخل مدرسه را نداد. مکانی هم در محله به صورت مشخص وجود نداشت که به عنوان محل تجمع دختران باشد تا برنامه ویژه‌ای برای معرفی و آشنایی با طرح در آنجا اجرا کرد. به همین علت موفق نشدیم برای کارگاه‌های دختران تعداد مناسبی مخاطب جذب کنیم. با این حال تصمیم گرفتیم با همان تعداد محدودی که ثبت نام کرده بودند کار را شروع کنیم و فرصت پیش آمده در محله را از آنها دریغ نکنیم. شاید که خود این اتفاق باعث می‌شد پتانسیل پنهان دختران نوجوان محله به این واسطه فعال شود.

پیش کارگاه	زمان	ساعت	مکان
	۶ مرداد ۱۳۹۲	۱۵ تا ۱۸	سرای محله و محله اراج

ویژگی‌های محله و غیرمحله

در این بخش تعدادی از عکس‌های داخل محله و خارج از محله را نشان دادیم و گفتیم که به نظرشان کدام یک از آنها متعلق به محله است و دلایلشان چیست. بچه‌ها ویژگی‌ها و یا شاخصه‌هایی که درون محله‌شان وجود داشت یا وجود نداشت را می‌گفتند. در آخر لیستی از شاخصه‌هایی که در محله‌شان بیشتر به آن‌ها توجه می‌کنند و مهمتر از بقیه عوامل می‌دانند، تولید شد.

هدف اجرا: توجه به شاخصه‌ها و ویژگی‌های محله، مقایسه فضاهای عمومی محله با محلات دیگر، ارزیابی شناخت بچه‌ها از محله و اینکه چه شاخصه‌هایی برای آنها مهم‌تر است

ترسیم نقشه محله

بچه‌ها در این بخش نقشه محله را از دیدگاه خودشان ترسیم کردند. نکته جالب این بود که بخش‌های از محله اراج را در نقشه وارد نکردند و اراج را کوچکتر از چیزی که رسماً و عرفاً شناخته شده است تصور می‌کردند. با این کار قصد داشتیم ببینیم که دختران محدوده محله خود را کجا می‌دانند و از چه زاویه‌ای به محل خود نگاه می‌کنند و چه بخش‌هایی از محله برایشان مهم‌تر است.

هدف اجرا: ارزیابی نگاه بچه‌ها به محله و محدوده آن، مشارکت

بچه‌ها در اجرای یک کار گروهی، توجه به جزییات محل زندگی و نگاه دوباره به عناصری که آنها هر روزه با آنها در ارتباط هستند و از کنار آنها عبور می‌کنند، ارزیابی وضعیت ارتباط و تماس بچه‌ها با نقاط مختلف محله

پیمایش محلی

در حین اجرای نقشه بچه‌ها درباره کشیدن خیابانی از محله دچار اختلاف نظر شدند. به همین علت پیشنهاد دادند که از نزدیک آن خیابان را ببینند و موضوع را بررسی کنند و بعد کار نقشه را ادامه دهند. با پیشنهادشان موافقت کردیم و برای پیمایش محلی به محله رفتیم. در این پیمایش بچه‌ها نکاتی را که لازم می‌دیدند باید بر روی نقشه بیاید را ثبت می‌کردند تا موقع برگشت به سرای محله بر روی نقشه اضافه کنند.

هدف اجرا: مشاهده دقیق‌تر محله با در نظر گرفتن تجربه کشیدن نقشه، تمرین روش‌های ثبت و پیمایش محلی، دیدن نقاط قوت و ضعف کار و ایجاد فرصت برای بازنگری و اصلاح کار گروهی انجام شده، مرور نقشه کشیده شده با کمک پیمایش میدانی

اصلاح نقشه

بعد از بازگشت از پیمایش محلی بچه‌ها نقشه را بر اساس مشاهدات خود اصلاح و تکمیل کردند. البته بحث‌هایی همچنان درباره طول خیابان‌ها و ابعاد نقشه‌ها باقی مانده بود که آنها را به کارگاه بعد موکول کردیم.

برنامه‌ریزی

بر اساس پتانسیل تحلیلی خوبی که در جمع دختران وجود داشت سعی کردیم تا آنها را در فرآیند برنامه‌ریزی کارگاه‌هایشان وارد کنیم. به همین خاطر در پایان کارگاه از بچه‌ها پرسیدیم "دوست دارند چه تغییری به واسطه این طرح اتفاق بیفتد و تحول مورد نظرشان چیست؟" "بازیگران این تغییر چه کسانی هستند و چه کسانی از آن بهره‌مند خواهند شد"

هدف اجرا: مشارکت دادن بچه‌ها در فرایند طراحی و برنامه‌ریزی کارگاه‌ها، ارزیابی نوع نگاه و برداشت کار بچه‌ها از فرآیندی که قرار است طی شود.

مکان	ساعت	زمان	۱
سرای محله اراج	۱۵ تا ۱۸	۱۵ مرداد ۹۲	

بحث تناسب و مقیاس

یکی از مواردی که در جلسه قبل باعث اختلاف نظر شد، عدم تناسب برخی اجزا مثل خیابان‌ها و کوچه‌های روی نقشه بود. دختران تلاش کردند در پیمایش راه‌کارهایی برای این مساله پیدا کنند، مثل اندازه‌گیری طول خیابان بر اساس تعداد قدمهایشان یا تعداد بلوک‌های جدول‌های کنار خیابان. با وجودی که به مساله اشاره کردند اما تصور صحیحی از مفهوم مقیاس و تناسب نداشتند. به همین خاطر تصمیم گرفتیم فعالیتی برای حل این اختلاف نظر پیش بینی کنیم. داستان تصادفی را در محله برای بچه‌ها خواندیم که در انتهای ماجرای تصادف، آدمی که دچار سانحه شده بود اجزای بدنش از فرم اصلی خارج شده بود. بچه‌ها می‌بایست اجزای مختلف بدن مصدوم را متناسب با قطعه اصلی می‌ساختند و در نهایت اجزای بدن را به هم می‌چسباندند و مصدوم را بازسازی می‌کردند.

هدف اجرا: نشان دادن اهمیت تناسب و مقیاس در نقشه، لزوم دقت به متناسب بودن اجزای مختلف نقشه، انجام کاری غیرمستقیم برای برطرف کردن اختلاف نظر به وجود آمده در تولید نقشه

تکمیل و اصلاح نقشه

بعد از بازی تناسب و مقیاس بچه‌ها نکات قابل تاملی را مطرح کردند. یکی از نکات مهمی که مطرح کردند، این بود که نقشه می‌بایست تناسب عقلی، تناسب نسبی و تناسب منطقی داشته باشد. به همین خاطر سعی کردند این اصل را در ادامه ترسیم نقشه رعایت کنند. در بین کار عکس‌هایی از محله که از قبل آماده کرده بودیم را به بچه‌ها دادیم تا بر روی نقشه جانمایی کنند و خیابان‌ها و کوچه‌های مرتبط با آنها را روی نقشه نشان دهند.

زمان	ساعت	مکان
۲۹ مرداد ۹۲	۱۵ تا ۱۸	سرای محله اراج

محله رویایی ما

در شروع این کارگاه از بچه‌ها خواستیم که ویژگی‌های محله رویایی خود را بگویند. آنها لیست بلندی از ویژگی‌های محله رویایی خود را گفتند. بعد از بیان ویژگی‌ها از آنها خواستیم که محله رویایی خود را بکشند. آنها محله‌ای را ترسیم کردند که بعضی از ویژگی‌های برجسته‌ای که گفته بودند را در آن نشان دادند.

هدف از اجرا: توجه به این که بچه‌ها وجود چه چیزهایی را در محله مهم می‌دانند، برداشتن موانع ذهنی برای تصور محله بهتر و مطلوب، کمک گرفتن از این بحث برای شناسایی مشکلات و نیازهای محله

ادامه بحث برنامه‌ریزی

کار برنامه‌ریزی طرح را که با مشارکت بچه‌ها در جلسه اول شروع کرده بودیم در این جلسه ادامه دادیم. با بازنگری مباحث جلسه قبل در این جلسه سوالات جدیدی طرح شد از قبیل "چه کسانی از اجرای این طرح بهره‌مند و چه کسانی متضرر می‌شوند" "چشم انداز این طرح چیست و این طرح را انجام می‌دهیم که در نهایت چه بشود؟" "چه کسانی صاحب و متولی این طرح هستند" پرسیدن این سوال‌ها باعث شد که بحث‌های طولانی‌ای شکل بگیرد که در نهایت وقت عمده‌ای از این کارگاه را به خود اختصاص داد. به همین علت ادامه کارگاه به جلسه بعد موکول شد.

ماجرای
جانبی

بازی نقاشی دو نفره

برای تقویت کار گروهی بازی "نقاشی دو نفره" را اجرا کردیم. در این بازی از بچه‌ها خواستیم که به وسیله یک ماژیک مشترک، نقاشی مشترکی را بکشند تا در آن یک خانه، یک سگ و یک درخت باشد و در انتها امضای مشترکی پای اثر خود بزنند. بچه‌ها از بازی راضی بودند و معتقد بودند که یک نقاشی مشترک کشیده‌اند. علیرغم اینکه نقاشی کج و کوله و تمیز نشده بود از کشیدن آن خوشحال بودند.

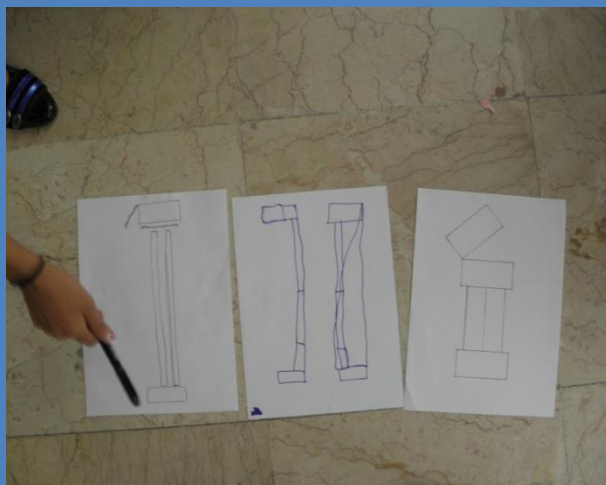
از ایده‌آل تا واقعیت

در این قسمت از بچه‌ها خواسته شد با توجه به نیازهایی که در محله ایده‌آل مطرح کرده بودند، ببینید کدام یک از آنها و با چه ویژگی‌هایی می‌تواند در محل زندگی‌شان اجرایی شود. صحبت درباره این ویژگی‌های کمک کرد تا آنها جای خالی برخی از ایده‌آل‌هایشان را در محله شناسایی کنند و حتی مکانش را بر روی نقشه مشخص کنند.

هدف اجرا: این کار باعث می‌شد که بچه‌ها نگاه دقیق‌تری به محله خود داشته باشند و پتانسیل‌های موجود در محله را بهتر ببینند تا بتوانند امکان‌پذیر شدن رویاهای خود را در محله بسنجند.

ماجرای
جانبی

بازی اشکال هندسی

هدف این بازی تقویت قوای توصیفی و دقت شنیداری بود. دختران در بار اولی که این کار را انجام دادند، در اجرای آن موفق نبودند. به همین علت طرح‌هایشان را در کنار هم گذاشتند و به تحلیل چرایی عدم موفقیتشان و روش اجرای درست این بازی پرداختند. درخواست دادند که بازی دوباره تکرار شود. بار دوم کمی بهتر بودند. دوباره به تحلیل عملکردشان پرداختند و باز هم درخواست تکرار دادند. بار سوم نتیجه برایشان رضایت بخش بود.

زمان	ساعت	مکان
۲۶ شهریور ۹۲	۱۵ تا ۱۸	سرای محله اراج

دسته‌بندی ویژگی‌های محله ایده‌آل

نکاتی که بچه‌ها درباره محله ایده‌آلشان در جلسه قبل گفته بودند را بر روی کارت‌های کوچکی نوشتیم و در این جلسه از آنها خواستیم که کارت‌ها را بخوانند و بر اساس جنس کارت‌ها دسته‌بندی کنند. این کارت‌ها حدوداً به ده دسته مجزا با عناوینی همچون فرهنگ مردم، مکان‌های ورزشی، پارک و ... درآمدند.

تدوین راه حل برای انتخاب

از بچه‌ها خواستیم که اگر بخواهند از مواردی که دسته‌بندی کرده‌اند یک یا چند مورد برتر را انتخاب کنند، از چه راهی استفاده خواهند کرد که مورد توافق جمع باشد؟ آنها گفتند اول درباره مواردی که نمی‌خواهیم تصمیم می‌گیریم و درباره آنها

صحبت می‌کنیم و در صورت موافقت همه حذف می‌کنیم. بعد برای باقی‌مانده‌ها رای گیری می‌کنیم و سپس با ذکر دلایل و توافق همه آن را انتخاب می‌کنیم.

بچه‌ها ابتدا بر روی حذف موارد بحث کردند. دلایل هر یک را برای موافقت و مخالفت نیز ثبت کردند تا معیارهای انتخابشان مشخص باشد. بعد از مشخص شدن کارت‌ها و دسته‌های حذف شده، در هنگام رای گیری برای انتخاب کارت‌های باقی‌مانده به آنها دات دادیم تا بر روی گزینه‌ها مورد علاقه‌شان بچسبانند. بعد از چسباندن دات موارد پر تعداد مشخص شد اما با توجه به پایان یافتن وقت کارگاه قرار شد که ادامه کار را در هفته بعد انجام دهیم.

هدف از اجرا: افزایش مهارت تصمیم‌گیری و رسیدن به توافق جمعی، طراحی مکانیسمی برای انتخاب از بین موارد طرح شده، توجه به معیارهای انتخاب و دلایل مطرح شده برای حذف یا انتخاب موارد، تمرین ثبت و مستند کردن توافقات و تصمیمات گرفته شده

تصمیم درباره ادامه کارگاه‌ها

هم‌زمان با پایان یافتن ماه تابستان، تیم تسهیل‌گری تصمیم گرفت تا درباره نحوه ادامه کارگاه‌ها با بچه‌ها مشورت کند. چون روند طراحی کار و نوع برگزاری کارگاه‌ها متأثر از تعداد جلسات باقی‌مانده می‌شد. به همین خاطر با تعیین سه بازه زمانی برای پایان کار، سه روند متمایز از هم را برای دختران توضیح دادیم. ویژگی‌های مثبت و منفی هر کدام از آنها را گفتیم. سه دوره کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت را برای ادامه کار به بچه‌ها پیشنهاد دادیم. در مدل کوتاه مدت، کارگاه‌ها در پایان شهریور به اتمام می‌رسید. در مدل میان مدت پایان کار آخر مهرماه در نظر گرفته شد و در

مدل بلند مدت پایان آبان به عنوان انتهای ماجرا پیشنهاد شد. به بچه‌ها وقت دادیم تا به صورت خصوصی با هم مشورت کنند و نتیجه را به ما اعلام کنند. بعد از چند دقیقه گفت و گو آنها مدل سوم یعنی مسیر بلندمدت را انتخاب کردند و قرار شد ادامه کار بر اساس این بازه زمانی طراحی و اجرا شود.

بازی کارها و پروژه‌ها

از آنجایی که با شروع فصل مدرسه بچه‌ها کارهایشان متنوع‌تر می‌شود و زمانشان محدودتر، تصمیم گرفتیم بازی ویژه‌ای مخصوص این بحث انجام دهیم. هدف این بازی نشان دادن اهمیت مدیریت کارها، برنامه‌های روزانه و ماجراهای غیرمنتظره بود. همچنین می‌خواستیم بچه‌ها مراقب باشند که ادامه این کارگاه‌ها در بقیه کارهایشان مخصوصاً برنامه مدرسه اختلالی ایجاد نکند.

انتخاب نهایی

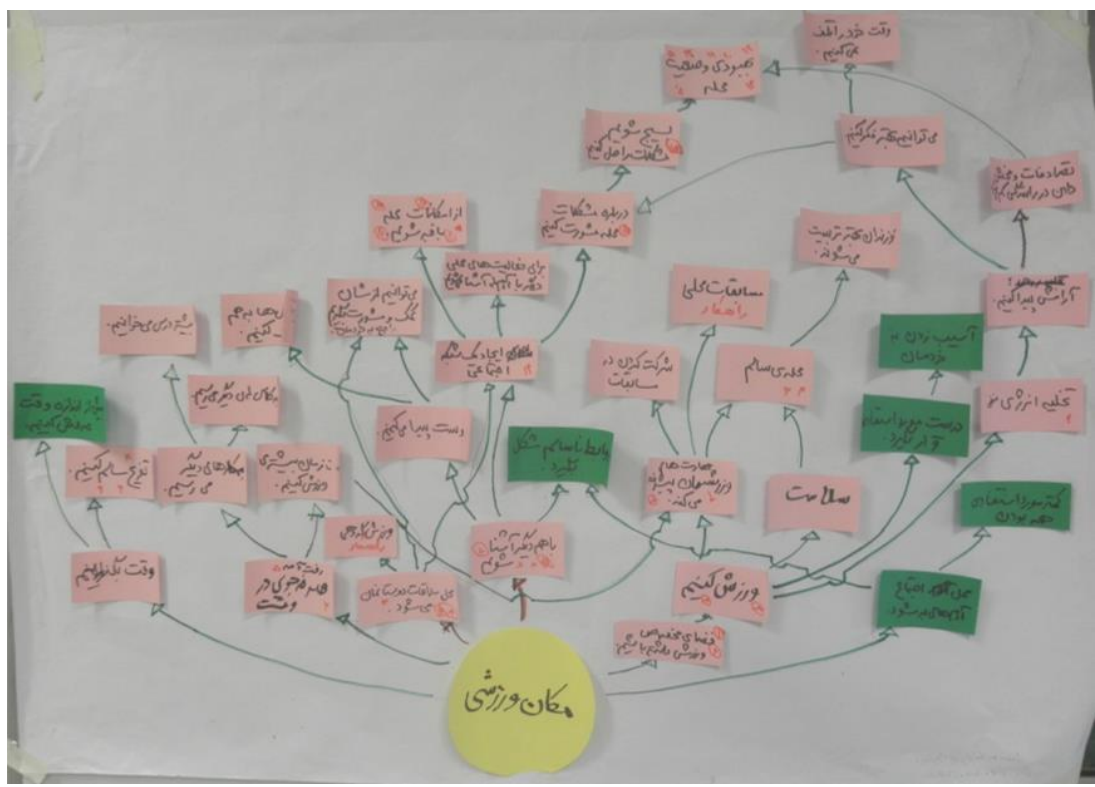

در ادامه کار جلسه قبل بچه‌ها قرار بود که از بین دسته‌های پر دات، انتخاب نهایی خود را انجام دهند. بعد از بحث و بررسی فراوان و با در نظر گرفتن معیارهایی که مشخص کرده بودند به این نتیجه رسیدند که موضوع پارک و مکان ورزشی را انتخاب کنند و بر اساس این دو موضوع ادامه مسیر دهند. جنس این دو موضوع متفاوت بود یعنی ایجاد مکان ورزشی از جنس نیاز و مسائل پارک از جنس مشکلات بود. به همین خاطر به بچه‌ها پیشنهاد دادیم که برای مکان ورزشی بوته اثرسنجی و برای مسائل پارک درخت مشکل ترسیم کنند.

بوته اثرسنجی مکان ورزشی

برای انجام تکنیک بوته اثرسنجی مکان ورزشی، این سوال پرسیده شد که ایجاد مکان ورزشی در محله چه تاثیری به همراه خواهد داشت. این سوال برای اثراتی که گفته می‌شد هم پرسیده شد. یعنی این تاثیرات خود چه اثراتی به همراه می‌آورند. این کار باعث می‌شد شاخه‌های اثرات به این شیوه گسترش و بسط پیدا کنند. در این بوته اثرسنجی اکثر تاثیرات مثبت بودند و تعداد محدودی اثرات منفی هم گفته شد. در نهایت قرار شد برای اثرات این بوته راهکارهایی استخراج شود.

هدف اجرا: نشان دادن اثرات مثبت یا منفی به وجود آمدن یک مکان یا اتفاق جدید در محله، نشان دادن خط و ربط و ارتباط این اثرات با یکدیگر

مشاهده پارک

قرار بود در این جلسه درخت مشکل پارک را بکشیم ولی قبل از هر چیز نیاز بود بدانیم که مساله اصلی پارک چیست. به همین خاطر بچه‌ها را به پارک بردیم تا مسائلش را از نزدیک ببینند و ثبت کنند. آنها پارک را با دقت پیمایش کردند و در حین پیمایش مشکلات را کارت نویسی می‌کردند و عکس می‌گرفتند. بعد از کارت نویسی، کارت‌ها را خوانده و دسته‌بندی کردند. تعداد مسائل پارک بعد از مشاهده خیلی زیاد شد و می‌بایست از بین آنها انتخاب صورت می‌گرفت.

ماتریس انتخاب

قبل از انجام ماتریس انتخاب از بچه‌ها خواستیم که به مسائلی که از بقیه برایشان مهم‌تر است دات بچسبانند. بعد از چسباندن دات هفت موردی که بیشتر از بقیه رای آورده بودند را به داخل ماتریس انتخاب بردند. اجرای تکنیک ماتریس را خود بچه‌ها به عهده گرفتند و دلایل و معیارهایشان را برای انتخاب‌هایشان ثبت می‌کردند. بعد از اجرای تکنیک ماتریس سه مورد "کثیف بودن دستشویی"، "کمبود فضای سبز" و "خراب بودن میز پینگ پنگ" به ترتیب بیشترین امتیاز را آوردند. با پایان یافتن زمان کارگاه از بچه‌ها خواستیم که روی این گزینه‌ها بیشتر فکر کنند تا در جلسه بعد گزینه نهایی‌شان را انتخاب کنند.

هدف اجرا: آشنایی بچه‌ها با شیوه دیگری از روش انتخاب، نشان دادن لزوم تعیین معیار و محک‌زدن معیارها با انتخاب‌ها، مقایسه این شیوه با شیوه قبلی انتخاب نیازها و

مشکلات

زمان	ساعت	مکان
۲۳ مهرماه ۹۲	۱۶ تا ۱۷:۳۰	پارک مشارکت

محک زدن با معیارها

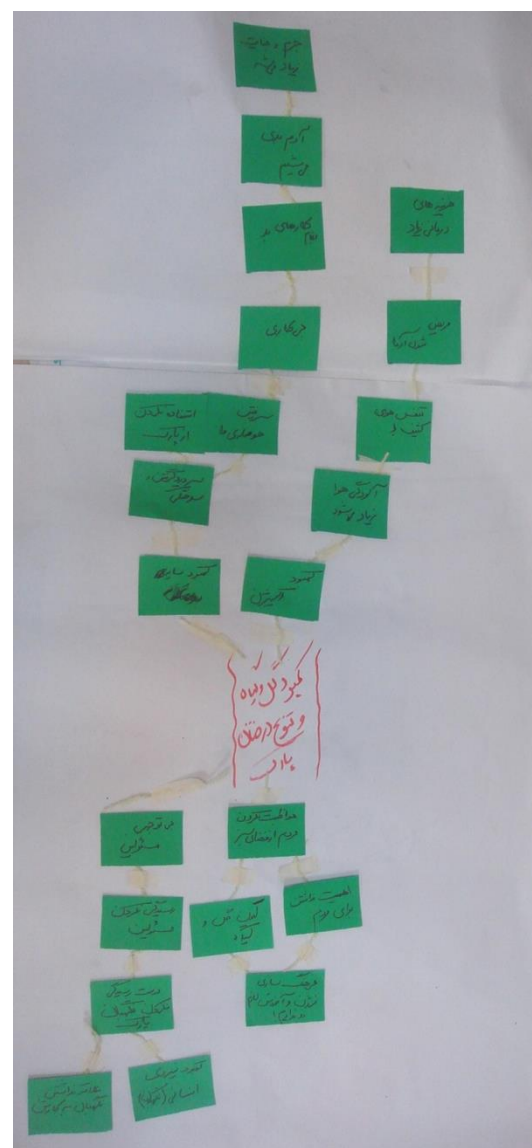
بچه‌ها نتوانسته بودند به گزینه نهایی برسند به همین علت در این جلسه معیارهای جلسه قبل را مرور و بعضی از آنها را بازنگری و شفاف‌تر کردند. برای اینکه بتوانند انتخاب نهایی‌شان را راحت‌تر انجام دهند سه گزینه برترشان را با معیارهایشان محک زدند و مقایسه کردند. بعد از انجام این مقایسه بچه‌ها توانستند انتخاب نهایی‌شان را انجام دهند و همگی بر روی گزینه "کمبود فضای سبز و درختان سایه‌دار" توافق کردند.

درخت مشکل کمبود فضای سبز

بعد از مشخص شدن مساله، درخت مشکل آن را کشیدیم و نام تنه درخت "کمبود گل و گیاه و تنوع درختان" نام گرفت. در ابتدا ریشه‌های درخت کشیده شد و مواردی همچون "بی توجهی مسوولین" و "مراقبت نکردن مردم از فضای سبز" به عنوان ریشه‌های اصلی مشکل عنوان شد. سپس درباره اثرات مشکل صحبت شد و مواردی همچون "آلودگی هوا" و "کمبود سایه" به عنوان اثرات این مشکل بر روی درخت مشکل ثبت شد.

هدف اجرا: ریشه‌یابی مشکل انتخاب شده، توجه دادن بچه‌ها به چرایی و اثرات مشکل، نشان دادن اهمیت چند جانبه دیدن مشکلات و ارتباط عوامل مختلف در به وجود آمدن یک مشکل

مکان	ساعت	زمان	۸
پارک مشارکت	۱۰:۳۰ تا ۱۲:۳۰	۲ آبان ماه ۹۲	

تکمیل درخت مشکل

در کارگاه قبل درخت مشکل "کمبود گل و گیاه و تنوع درختان پارک" ترسیم و ریشه‌یابی شد. در این جلسه ادامه ریشه‌یابی مساله و اثرات این مشکل بر روی زندگی اهالی محله صورت گرفت. در انتهای کارگاه درخت مشکل به بچه‌ها تحویل داده شد تا آن را با کمک دوستان و آشنایان در مدرسه و محله کامل‌تر کنند و برای کارگاه آینده همراه خود بیاورند.

ماجرای
جانبی

تهیه مکانیسم ارتباطی اعضای گروه

یکی از موانع پیش روی برگزاری منظم کارگاهها، نبود مکانیسم توافق شده در بین اعضای گروه از یک سو و از سوی دیگر با تیم تسهیلگری بود. به همین خاطر در این جلسه راههای ارتباطی متداول را بین اعضای گروه را با کمک خودشان ثبت کردیم. موانع ارتباطی را بررسی کردیم و در نهایت توافقاتی صورت گرفت تا از این پس اخبار و گفت و گوها در بین اعضای گروه و تیم تسهیلگری از کانال مشخص و تعیین‌شده و مورد توافق همه صورت بگیرد.

زمان	ساعت	مکان
۱۶ آبان ماه ۹۲	۸:۳۰ تا ۱۲:۳۰	سرای محله اراج

استخراج راه حل ها و راهکارها

بچه ها برای رسیدن به راهکار اجرایی، نکات درج شده بر روی درخت مشکل و بوته اثرسنجی را با دقت بررسی کردند. بعد از آن تلاش کردند ببینند که از چه طریقی می توانند مسائل درج شده در آنها را حل کنند و راهکارهایی برای برطرف شدن آنها پیدا کنند.

به همین خاطر ابتدا تاثیرات بوته اثرسنجی را مرور کردند و راهکارهای جایگزینی که می شود برای ایجاد این اثرات در محله اجرایی کرد را لیست کردند. بیش از پانزده راهکار در این مرحله توسط بچه ها استخراج شد. آنها مشخص کردند که هر کدام از این راهکارها بر روی کدام یک از اثرات

می تواند تاثیر داشته باشد.

این کار بر روی درخت مشکل هم انجام شد و بچه ها راه حل هایی که می تواند ریشه های درخت مشکل را خشک کند را عنوان کردند. آنها مشخص کردند که هر کدام از این راه حل بر روی کدام یک از ریشه ها می تواند اثر داشته باشد. در این مرحله بیش از بیست راهکار توسط بچه ها گفته و ثبت شد.

هدف اجرا: نشان دادن تنوع راه حل هایی که می تواند از درخت مشکل و بوته اثرسنجی استخراج شود، نشان دادن اینکه مشکلات یا نیازها با یک راه حل قطعی و مشخص برطرف نمی شوند و با توجه به ریشه ها و اثرات یک مساله است که می توان برای آنها راه حل پایداری طراحی و اجرا کرد.

زمان	ساعت	مکان
۲۱ آبان ماه ۹۲	۱۶:۳۰ تا ۱۸:۳۰	سرای محله اراج

ماتریس انتخاب

از آنجایی که تعداد راهکارهایی که در کارگاه قبل توسط بچه‌ها استخراج شده بود زیاد بود، اجرایی شدن همه آنها در طول برگزاری کارگاهها غیرممکن بود. به همین خاطر از بچه‌ها خواستیم که یک یا چند راهکار مرتبط را انتخاب کنند تا در طول برگزاری کارگاهها بتوان برای آنها برنامه‌ریزی و در زمان باقی‌مانده اجرایی کنند.

بچه‌ها در ابتدا معیارهایی که برای انتخاب طرحشان مهم بود را لیست کردند. سپس تصمیم گرفتند در ماتریس انتخاب، این معیارها را به صورت جداگانه با راهکارهایی که پیشنهاد داده بودند، محک بزنند.

برای این کار ماتریسی تهیه کردند و به صورت انفرادی و گروهی راهکارها را با معیارها مقایسه کردند و به آنها رای دادند.

به علت حجم بالای کار و محدود بودن زمان کارگاه قرار شد تا کارگاه بعد، ماتریس در بین بچه‌ها در طول هفته بچرخد و هر یک به صورت انفرادی بخش مربوط به خود را کامل کند و انتخاب‌هایش را با معیارهای موجود محک بزند.

زمان	ساعت	مکان
۳۰ آبان ماه ۹۲	۸:۳۰ تا ۱۲:۳۰	سرای محله اراج

بازنگری ماتریس انتخاب

در این جلسه از کارگاه ماتریس انتخابی که به صورت انفرادی کامل شده بود به صورت گروهی مورد بازنگری قرار گرفت. نظرات ثبت شده هر یک از اعضای گروه جمع‌بندی شد و این جمع‌بندی روی ماتریس ثبت شد.

بعد از کامل شدن ماتریس، بچه‌ها با مرور راهکارها و تطابق آن با معیارها دیدند که کدام یک از راهکارها بیشترین تطابق با معیارها را دارد و به این وسیله راهکارهایی که معیارهای کمی را پوشش می‌دادند، توسط اعضای گروه حذف شدند.

انتخاب نهایی راهکارها

با حذف برخی از راهکارها، با استفاده از موارد باقی‌مانده، بچه‌ها راه‌حل‌هایی که جنس‌های مشابهی داشتند را کنار هم‌دیگر

قرار دادند تا بتوانند مسیر اقدامات بعدی را مشخص‌تر کنند. در نهایت از بین مسیرهای شکل گرفته، بچه‌ها دو مسیر را انتخاب کردند که قرار شد تا کارگاه بعدی درباره آنها فکر و گفت و گو کنند و در نهایت یکی از آنها را به عنوان طرح نهایی خود انتخاب کنند.

زمان	ساعت	مکان
۱۴ آذرماه ۹۲	۸:۳۰ تا ۱۲:۳۰	سرای محله اراج

طراحی برنامه کار

در این جلسه بچه‌ها طرح نهایی خود را نیز انتخاب و برنامه مربوط به آن را طراحی کردند. نام طرح بچه‌ها "کاشت درختان سایه‌دار در پارک محله" شد. در طراحی این برنامه بچه‌ها عنوان کردند که هدف از اجرای آن چیست، برای اجرای آن چه کسانی نقش بازی می‌کنند، چه کسانی از این طرح بهره‌مند می‌شوند و چه موانعی پیش رو دارند.

نمودار جریان

در ادامه طراحی برنامه، اعضای گروه نمودار جریان مربوط به کار را کشیدند. در این نمودار جریان مشخص شد که برای اجرای برنامه چه اقدامات و کارهایی باید مرحله به مرحله صورت بگیرد. با این کار بچه‌ها تصویر کلی کار خود را طراحی کردند تا بتوانند مراحل مربوط به آن را گام به گام انجام دهند.

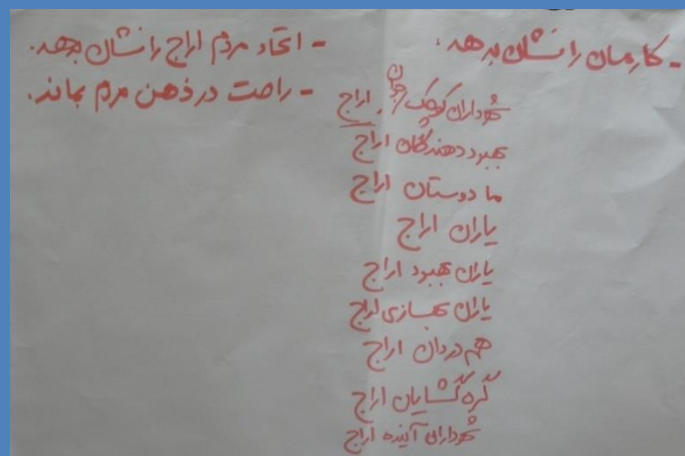
ماجرای

جانبی

تعیین نام گروه

در جلسات قبل بحث انتخاب نامی برای گروه بچه‌ها شکل گرفته بود و بچه‌ها به دنبال نامی برای گروه خود بودند. آنها در جلسات قبل بحث کردند که نام گروه باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد و چه نامی می‌تواند نشان‌دهنده کار آنها باشد.

در این مدت اسم‌های مختلفی مطرح و بررسی شد اما هیچ کدامشان مورد توافق جمع واقع نشد. بالاخره در این کارگاه اعضای گروه نام مورد نظر خود را انتخاب کردند. اعضای این گروه نام "ادا" را انتخاب کردند که مخفف نام "امید دوباره اراج" است.

زمان	ساعت	مکان
۲۰ آذرماه ۹۲	۱۶:۳۰ تا ۱۸:۰۰	سرای محله اراج

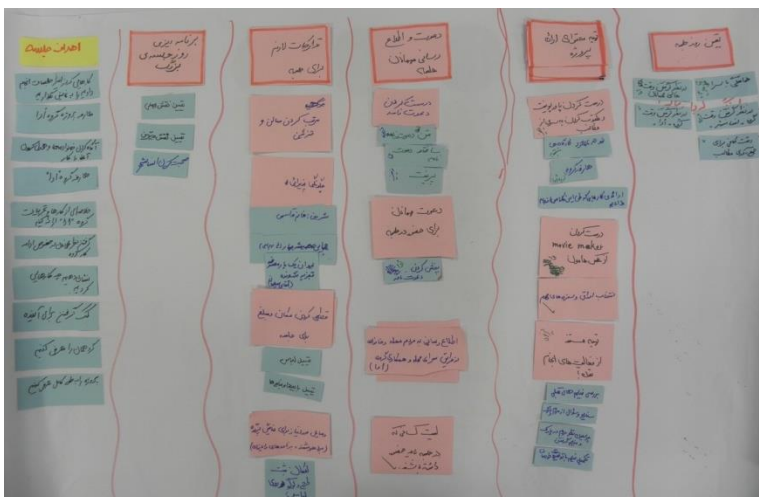
برنامه‌ریزی برای جلسه معارفه

یکی از کارهایی که اعضای گروه "ادا" برای شروع فعالیت‌هایشان پیش‌بینی کرده بودند این بود که به والدین، مسوولین سرای محله، هم‌محله‌ای‌های علاقه‌مند درباره کارهایشان گزارش دهی کنند. همچنین قصد داشتند در این جلسه شکل‌گیری گروه "ادا" را نیز اعلان عمومی کنند. به همین خاطر بچه‌ها اقدام به برنامه‌ریزی جلسه معارفه کردند. در این برنامه‌ریزی آنها مشخص کردند که چه فعالیت‌هایی را برای این روز می‌بایست انجام دهند و چه کسانی را باید برای این جلسه دعوت کنند.

تعیین اهداف جلسه

در برنامه‌ریزی صورت گرفته برای جلسه معارفه، بچه‌ها هدف‌های خود را برای برگزاری این جلسه مشخص کردند. هدف‌های زیر به عنوان اهداف اصلی عنوان شد:

- ۱- کارهایی که در این جلسان انجام دادیم را به نمایش بگذاریم.
- ۲- معارفه پروژه و گروه "ادا"
- ۳- آگاه کردن خانواده‌ها و همدل کردن آنها با کار
- ۴- خلاصه‌ای از تجربیات و کارهای گروه "ادا" را ارائه کنیم
- ۵- گرفتن نظر مهمانان درباره ادامه کار گروه

تعیین نام مدعوین

در این جلسه کارگاه درباره اینکه چه کسانی باید به جلسه معارفه دعوت شوند و چه ویژگی‌هایی داشته باشند، گفت و گو شد. در نهایت لیست مدعوین تهیه شد و قرار شد هر کدام از بچه‌ها مسوولیت دعوت عده‌ای از آنها را به عهده بگیرند.

تقسیم نقش‌ها و مسوولیت‌ها

در کارگاه قبل بچه‌ها لیست فعالیت‌هایشان را برای برگزاری جلسه معارفه مشخص کرده بودند. در این جلسه آنها برای نحوه اجرایی شدن فعالیت‌ها برنامه‌ریزی کردند. در این برنامه‌ریزی هر کدام از بچه‌ها مسوولیت اجرایی شدن بخش‌هایی از کار را به عهده گرفت. برخی از این کارها شامل تهیه دعوت‌نامه، تهیه گزارش کار، ساخت فیلم از اقدامات انجام شده و مذاکره با پیمانکار پارک می‌شد.

همچنین در این جلسه قرار شد که بعد از پایان یافتن امتحان‌ها اعضای گروه دوباره جمع شوند و تا قبل از ۱۵ اسفند که روز درختکاری است، جلسه معارفه را برگزار کنند.

پایان

کارگاهها

در این کارگاه به بچه‌ها گفته شد که این جلسه پایان رسمی این دوره است و از این به بعد پیگیری برنامه‌ها و اتفاقات با خود اعضای گروه خواهد بود. با پایان یافتن کارگاه‌ها فرایند این کار متوقف نخواهد شد و پایان نخواهد یافت. این گروه در محله حضور دارد و می‌تواند برنامه‌های شکل گرفته را پیگیری و یا برنامه‌های جدیدی را در محله اجرایی کند. ما هم خوشحال خواهیم شد اگر در جریان برنامه‌ها و کارهایشان قرار بگیریم. این نکته هم اضافه شد در صورت نیاز به کمک یا مشاوره می‌توانند هر وقت که خواستند روی کمک ما حساب کنند.